BONDIA® ARUBA

E

Nos tin informacion... Na tempo y completo...?

Pagina 5

Diasabra 15 di Maart 2025 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Gerlien Croes: E recorte di 10% den goederen en diensten no ta pa un departamento specifico

Pagina 4

- **Prome minister demisionario Evelyn Wever-Croes: "Bo por tuma bon decision si bo kier tuma bon decision"** Pagina 3
- **Mas cu mil publicacion riba e repositorio di Universidad di Aruba** Pagina 6
- **Putin y Maduro ta priminti di reforsa lasonan den bispo di sancionnan di Trump** Pagina 10

Aruba a ricibi 65mil turista Colombiano na 2024

Pagina 2

Gobierno a gana caso relaciona cu RWZI na Bubali

Pagina 6

Hulanda: Ni un caso di violacion of agresion sexual a ser hiba dilanti di corte desde cu ley nobo a drenta na vigor

Pagina 9

Segun director di ATA na Latino America, Jordan Schlipken,

Aruba a ricibi 65mil turista Colombiano na 2024

E siman aki, portal Colombiano, Portafolio, a publica un combersacion cu director di ATA na Latino America, Jordan Schlipken, kende a resalta e crecemento di turismo for di Colombia na Aruba.

Den su articulo, Portafolio ta nota con Aruba ta sigui consolida como un destino preferi pa Colombianonan, danki na su cercania, diversidad di experiencia y excelente conectividad aereo.

Na 2024, Aruba a ricibi alrededor di 65mil bishitante for di Colombia, consolidando asina como un mercado clave den e region. Ademas, e yegada di bishitante for di America Latino a alcansa un total di 182,383 persona, reflehando e interes continuo pa nos isla. Colombianonan ademas a gasta un promedio di 403 dollar pa carchi, segun datonan indica pa Visa spend data.

Schlipken a bisa Portafolio cu e yegada di Colombianonan na Aruba a aumenta significantemente, consolidando como un mercado clave pa nos isla. Colombianonan ta haya na Aruba un destino cercano y diverso, ideal pa disfruta romance, bienestar, turismo responsable y gastronomia.

El a bisa cu entre e lugar y actividadnan mas popular ta Eagle Beach, reconoci como un di e miho beachnan na mundo, y cu ta un lugar preferi pa relaha riba santo blanco y landa den e awa blauw cristalino. Palm Beach tambe ta masha gusta, ya cu e ta un zona vibrante cu hotelnan exclusivo, restaurantnan di calidad, tienda y actividadnan acuatico emocionante. Tambe el a resalta Baby Beach pa su awa trakilo y poco profundo como un preferencia pa famianan.

Schlipken a bisa cu na 2025, Aruba ta resalta cu novedad cu ta enrikece nos oferta turistico, combinando luho, cultura y experiencianan unico. El a menciona e apertura di Joia by Iberostar na Eagle Beach, cu ta operando desde december ultimo, St. Regis Aruba Resort na Palm Beach, habri desde januari ultimo, y Secrets Baby Beach cu ta bay tin su inauguracion na juni di 2025.

Segun Schlipken, tin otro atraccionnan importante, manera Carnaval, cu ta un di e celebracionnan cultural mas importante di region Caribe cu su paradanan yen di color, musica y alegria. Bishitantenan tambe ta disfruta di deporte acuatico, y exploracion cultural na San Nicolas.

Tocante kico por spera pa 2025, Schlipken a bisa cu Aruba ta proyecta avancenan importante den su relacion cu Colombia y America Latino, enfoca riba consolida y diversifica su presencia den e region, kiermen mantene e fluho actual di bishitante for di Colombia, resaltando e accesibilidad, diversidad di experiencia y conexion aereo cu ta facili8ta nan yegada na Aruba, aumentando un 4 porciento compara cu 2024. Ademas, nan ta proyecta un crecemento di 6 porciento den henter mercado di America Latino compara cu 2024.

"Nos ta spera di sigui tuma stap den direccion di turismo responsable, cu iniciativanan cu ta promove practicanan sostenible y ta atrae bishitantenan interesa den experiencianan autentico y consciente di e entorno," Schlipken a bisa Portafolio.

El a menciona tambe e intencion pa expande presencia den mercadonan strategico, manera Argentina cu crecemento di 5 porciento compara cu 2024; Chile y Peru cu 17 porciento cada un compara cu 2024, y Brazil cu 49 porciento, probechando di e aumento di vuelo y adaptando e oferta turistico na e preferencia di e paisnan aki.

Bayendo back na e mercado Colombiano, Schlipken a finalisa bisando cu Colombia ta representa un mercado di prioridad pa Aruba, debi na e interes grandi cu Colombianonan ta mustra nos isla. Ademas, e perfil di e biahero Colombiano ta fit perfectamente cu e oferta di nos isla, cu ta combina luho, naturalesa y cultura. E mercado aki ta keda esencial pa diversifica y mantene e fluho di bishitante den e region.

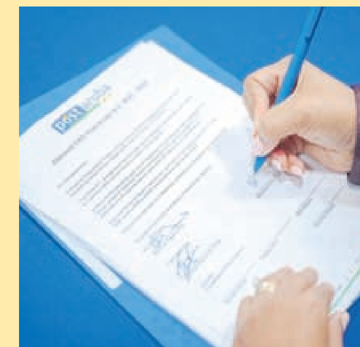
Despues di 12 aña,

Post Aruba NV a firma CAO nobo

Despues di 12 aña Post Aruba N.V. y sindicato SEPPA a logra yega na e terminonan nobo di e acuerdo colectivo di empleo, un CAO.

Diahuebs ultimo, 13 di maart, den presencia di e trahadonan, interim managers Sra. Esther Gomes y Sr. Ramoncito Croes y hunto cu representante di sindicato SEPPA Sra. Magaly Brito a firma e acuerdo colectivo di empleo aki, y asina por cuminsa un etapa nobo den Post Aruba N.V. caminda lo enfoca riba mehoracion y obtenibilidad di servicio y unda ta salvaguardia e derechonan di e empleadonan.

"E momento aki ta uno pa celebra!" Minister di Comunicacion, Geoffrey Wever a indica di ta contento cu por yega na e terminonan cu ta ambos aceptabel pa e trahadonan y financieramente prudente pa e compania su durabilidad y sobrevivencia.

"Nos sa di e cambionan cu mester den Post Aruba N.V., nos ta compromete pa sigui traha riba e progreso necesario, pa por tin un Post Aruba N.V. resiliente riba su propio pia, y sostenibel pa e pan cu e ta provee cada trahado y nan famia."

"Un danki na e interim managers, na e Raad van Commissarissen, sindicato SEPPA, y specialmente na tur e trahadonan pa tur a bini hunto pa sostene y asina logra e acuerdo colectivo aki. Nos ta mira padilanti pa un futuro mas briyante pa Post Aruba N.V., cu un rol mas prominente den Aruba su economia."

Prome minister demisionario Evelyn Wever-Croes:

"Bo por tuma bon decision si bo kier tuma bon decision"

Diahuebs mainta, prome minister demisionario Evelyn Wever-Croes a tene un conferencia di prensa durante cual el a presenta e Relato Anual 2024 (Jaarverslag 2024) di su ministerionan, minister di Asuntonan General, Innovacion, Organisacion Gubernamental, Infrastructura y Planificacion Teritorial.

Cada aña desde cu el a drenta gobierno, prome minister ta publica e Relato Anual pa ser entrega na diferente instancia. El a agrega cu e ta considera esaki tambe "como un traspaso di locual mi a bin ta haciendo durante e siete aña y mei aki, pero un traspaso na pueblo di Aruba cu tur transparencia. Aki ta para tur locual nos a bin ta haciendo."

E relato anual, el a splica, ta consisti di varios capitulo. E prome capitulo ta trata e ministerio di Asuntonan General den cual ta repasa con hopi a cumpli cu palabracionnan haci den e acuerdo di gobernacion, cual el a señala mayoria a ser cumpli.

El a indica cu den e capitulo tambe ta splica con ta bayendo cu e reformanan, y alabes a menciona cu Aruba ta bayendo bon cu e reformanan, y ta trece dilanti e retonan cu ta encontra pa cu e reformanan.

El a agrega cu den e capitulo aki ta papia di relacionnan den reino, kico tur Arubahuis a bin ta haciendo como un departamento cu ta resorta bou di su ministerionan. Ta menciona e relacionnan exterior y kico tur ta haciendo den e tereno aki, y ta elabora tambe riba e crisis migratorio den henter Sur America, no Venezuela so.

E mandatario a sigui splica cu den e capitulo uno ainda tambe tin e departamento di DWJZ y den esaki por mira cuanto proyecto di ley a ser traha durante e aña pa departamento aki. El a remarca cu DWJZ ta un departamento cu tin hopi reto pa loke ta personal profesional cu ta specialisa den skirbi ley.

Despues ta sigui pa e departamento di Seguridad Nacional, ta toca e tema di calamidadnan y CMO tambe ta reporta tocante esey, y ademas tin hopi informacion riba impacto di e crisis migratorio di

Venezuela.

El a indica cu tambe ta menciona comunicacion riba loke ta trata r conferencianan di prensa, trabounan cu BUVO, y ta menciona tambe e diferente comisionnan cu e mandatario a lanta den su ministerio.

Un di e puntonan cu el a enfatisa ta e parti den cual ta elabora riba e gastonan di oficina di Minister President. El a splica cu e ta haci esaki tur e ocho relato anual cu el a traha y den cada un e ta compara su gastonan cu e gastonan di e minister presidente cu tabata na mando prome cune.

E minister president prome cune tabata Mike Eman. El a splica cu e tempo ey na 2017 Eman tabatin 147 hende riba su payroll, compara cu e 24 hende cu e tabata traha cune. Esaki, el a indica, ta un diferencia di 123 hende y e diferencia den gasto ta di 8.6 miyon florin, cu el a remarca el a spaar cada aña, compara cu locual Mike Eman tabatin

"Mi ta enfatisa esaki un biaha mas pasobra tin e riesgo cu e ta bolbe bira minister president y mi no ta cansa di subraya e hecho cu e gran cantidad di hende cu e la paga pero no a traha no a haci un miho trabou cu nos a haci cu apenas 24 hende durante e siete aña y mey aki," prome minister Wever-Croes a enfatisa.

Apart di e gastonan di personal, el a indica, tin un comparacion tambe di otro tipo di gastonan. El a menciona cu por ehempel e gastonan di biahe di sr. Eman tabata hopi mas halto, y esaki, el a remarca, ta sin tene cuenta cu inflacion cu a aumenta costo di biahe hopi y asina mes su gastonan di biahe tabata mas abou.

Pa loke ta promocionnan y propaganda, e mandatario a indica cu Eman tabatin un budget di riba 1 miyon florin y durante su mandato a logra baha cu casi 90%. El a agrega cu e gastonan di lease auto tambe el a reduci cu mas cu mita.

"Den total pues, den tur esaki nos ta mira cu no solamente pa e gastonan di personal, pero tambe e gastonan total nos ministerio, cu menos hende y menos gasto, a haci miho trabou cu nan a haci durante tempo cu no tabatin crisis y cu nan a redobla e debe di nos pais," prome minister Wever-Croes a subraya.

E di dos capitulo di e relato anual, el a indica, ta trata e tema di innovacion y den e capitulo aki ta papia di diferente instituto cu ta encarga cu innovacion, entre otro, Directie voor Innovatie, Futura y DIA.

El a splica cu capitulo tres di e relato anual ta e capitulo di organisacion gubernamental y ta trata cu e diferente departamento di gobierno cu ta resorta bou di su ministerio cu ta encarga cu organisacion gubernamental.

E capitulo aki, el a señala, ta uno cu hopi hende tin hopi interes den dje y ta cuminsa cu departamento di Recurso Humano cu ta papia di e cantidad di trabou cu nan tin. Pero un punto cu el a enfoca riba dje ta e ziekteverzuim, e AO den gobierno.

El a indica cu na comienso di Gabinete Wever-Croes e porcentahe di AO den gobierno tabata halto. Esaki, el a menciona, a bin ta baha for di 8.6% na cinco aña pasa pa 5.9% aworaki. "Esaki nos ta considera un logro importante pasobra e punto di AO den gobierno semper tabata un problema grandi pa nos por a deal cune," el bisa.

Otro aspecto cu el a remarca ta e tema di cantidad di personal. Den e esaki el a splica cu desde 2017 tabatin mas cu 4800 persona den servicio den gobierno y aworaki ta cera su mandato cu un poco mas cu 4200. El a señala cu despues cu el a baha el a bolbe aumento un poco cu 30 persona netto, cual el a splica tabata pasobra a busca mas polis y mas hende pa traha den cadena hudicial. Den e relato anual, el a indica, ta para tambe kico ta e motibo cu e hendenan a bandona servicio di gobierno.

Capitulo cuater den e relato anual ta toca e ministerio di Infrastructura y Ordenansa Teritorial. Prome minister a splica cu den e capitulo aki tin relato di de departamentonan DIP,. DLV, conoci manera Kadaster, DOW y DTI.

E mandatario a splica cu den e relato anual e ta duna su bista pa 2025. Den esaki e ta splica con e ultimo reunion cu CAft a bay algun siman pasa caminda nan a bisa cu Aruba ta para hopi bon pa loke ta finanzas, cu tin un surplus financiero di 4.4% y cu e posicion di salida di su gabinete pa cu e gobierno nobo ta uno hopi bon.

El a indica cu esaki ta duna tambe espacio pa mas reforma pa sigui traha pa haci e pais mas fuerte y resiliente. El a remarca cu e gastonan di interes ta hopi halto, pero tin un formula pa baha esey. El a menciona cu e negociacionnan cu Hulanda ta bayendo bon, pero mester wak kico e gobierno nobo ta bay haci cu esaki teniendo na cuenta cu partido AVP ta contra e Rijkswet.

"Nos ta laga tur cos cla. Mi ta laga un menu amplio pa e gobierno nobo por scoge. Bo ta scoge pa bay paga interes abou y bin na acuerdo riba un Rijkswet, of bo ta scoge pa paga interes halto sin un Rijkswet," el a señala.

El a indica cu den su bista pa futuro e ta recomenda tambe pa traha riba finalisa e trabou cu nan a bin ta haci riba seguridad social, pa hendenan cu sea a perde trabou of cu no por haya trabou tin mas sosten.

Por ultimo el a indica cu e ta recomenda pa gobierno nobo tuma pasonan pa bin cu solucionnan structural pa loke ta e fondonan di AZV y AOV. El a menciona cu lamentablemente e gobierno nobo kier bay full otro direccion, cu den su opinion ta bay pone e fondonan aki den peliger. Ademas, el a menciona cu mester duna atencion na e tema di embehecimento y cuido di nos grandinan.

"Pero awor ta e momento cu nos ta lagando hopi atras. Bo por tuma bon decision si bo kier tuma bon decision," el a subraya.

Segun Gerlien Croes:

Recorte di 10% den goederen en diensten no ta pa un departamento specifico

Manera ta conoci, tratamento di presupuesto nacional 2025 a keda suspendi despues cu fraccionnan AVP y Futuro a entrega un amienda cu a cambia completamente e direccion di e presupuesto. A suspende e tratamento pa manda e amienda aki pa e organonan consultativo y ta en espera di e consehonan debido prome cu sigui trata e presupuesto.

Despues di e reunion cu e formadornan, Gerlien Croes y Mike Eman, tabatin diahuebs mainta cu Gobernador di Aruba SE Alfonso Boekhoudt, durante nan encuentro cu prensa a puntra Croes kico ta e actualisacion di e tema aki y si e ta spera cu lo trata y aproba e presupuesto pa 31 di maart, cual ta e fecha limite cu Conseho di Minister di Reino a duna pa esaki.

Croes a splica cu na momento cu e amienda a drenta a nota cu e ta un amienda cu ta cambia practicamente e contenido di e presupuesto completo y ta carga sosten di 12 miembro di parlamento. El a remarca cu den su funcion como presidente di parlamento el a tuma e decision cu lo mas responsabel e momento ey tabata pa suspende temporalmente e tratamento di e presupuesto si tin un amienda cu lo cambia e esencia di e tratamento di e presupuesto.

El a splica cu a base di esey a tuma contacto cu e organonan consultativo y alabes tambe a tuma contacto cu CAft pa tur miembro di parlamento eventualmente por haya un conseho debido.

Pa loke ta e organonan consultativo, el a indica cu ta spera, y e instancianan a duna di conoce tambe, cu nan lo purba duna nan cooperacion pa manda nan conseho pa asina no desvia di e fecha 31 di maart pa asina pa e dia aki presupuesto di Aruba lo ta aproba.

Miembro si prensa a puntra lider di AVP Mike Eman kico tabata su reaccion of pensamento riba e declaracion cu partido MEP ta esun cu a duna e 250 florin den aumento di reparatietoeslag pa pensionado cu a ta inclui den e amienda di AVP y Futuro.

"Si partido MEP tabata dispuesto pa duna e 250 florin, lo e tabata poni den nan presupuesto. Pero e presupuesto cu nan a presenta no tabatin niun 250 florin pa nos grandinan y tampoco e ultimo ocho aña nos a mira e 250 florin. Kiermen pa bo bin bisa awe cu e 250 florin, cu e cambio aki ta un cambio cu a bin di partido MEP, mi ta kere henter nos comunidad ta compronde cu esaki no ta logico," el a remarca.

Eman a agrega cu en realidad gobierno a haci algo aun mas complica, ya cu segun e nan por tabatin un suma mas grandi ainda pa e pensionadonan. El a splica cu gobierno a dedica un cambio di impuesto, cu partido EVP y Futuro a dicidi caba cu nan lo laga asina, pasobra mayoria hende a conoce e beneficionan di e cambio aki.

El a indica cu nan no tin nada contra pa e beneficionan ey pasobra na final ta henter Aruba a sufri perdidia di poder di compra y tur clase a perde cu e gobierno aki ocho aña largo.

"Ta henter Aruba a sufri, pero no mas cu si tabata na nos nos lo a cuminsa cu e recursonan cu tin, dedica nan maximalmente na e hendenan cu ta cay bou di 250 florin. Un decision a ser tuma pa bay den otro direccion. Si e gobierno aki kier a yuda esnan cu nos ta yudando, nan lo a yuda nan. Bo a tuma un decision cu bo a kita cu nos por a duna mas na e grupo aki y bo no a bin cu e proposicion tampoco pa duna nos pensionado e 250 florin. Mi ta kere nos comunidad ta sinti cu e argumentonan aki no tin balor," Eman a remarca

Pa loke ta trata e recorte di 10% de goederen en diensten cu nan a inclui den nan amienda, miembro di prensa a puntra Croes kico ta su reaccion pa e declaracion di minister Tjon indicando cu Departamento di Asuntonan Social a expresa nan preocupacion pa motibo cu lo tin recorte den nan departamento.

Croes a contesta splicando cu minister Tjon a duna un declaracion como si fuera cu specificamente ta na e departamento ey ta bay haci recorte. El a subraya cu e recorte cu nan a presenta den e amienda ta un recorte por lo general.

El a indica cu pa cuminsa esaki ta inclui kita tur e contractantnan cu ta nombra na e momento aki y no ta trahando, "Esey ta loke pueblo kier. Pueblo kier wak cu nos na e momento aki ta haci un entrada debido y nos ta tambe responsabel cu e maneho financiero di e pais aki. E recorte di goederen en diensten ta entre otro kita tambe por ehempel autonan di 150 mil cu un minister ta coriendo. No ta specificamente riba un departamento. E ta general cu nos ta corta 10% riba tur e gastonan cu tin innecesario den e gabinete e ultimo siete aña," el a señala.

Di su banda sr. Eman a subraya cu den e lista di prioridad di gobierno di AVP y Futuro e ultimo hendenan cu nan lo corta riba dje ta esnan den necesidad, mas bien ta bay yuda.

"No ta bay kita nada di e hendenan cu tin necesidad na Aruba. E gobierno ey ta bayendo, e gobierno cu tabata haci esey ta bayendo. Awor nos ta bay tin un gobierno cu ta bay mira e necesidadnan aki. Pero ta awor aparentemente a cuminsa ripara cu tin hendenan den necesidad pa purba pone como si fuera cu e gobierno di AVP cu Futuro lo bay mishi cu esey. Esey no ta e caso.

Nos lo dirigi tur e reduccion caminda nos ta sinti cu tin gastonan innecesario," el a enfatisa.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Nos tin informacion... Na tempo y completo...?

E tendencianan menos positivo di ultimo simannan riba tereno internacional no a cambia, al contrario. Nos por a haya algun claridad kico por bay tuma lugar riba e tereno aki, pero aki nos ta bay enfoca riba e aspecto internacional for di un angulo particular: e nivel di analisis y pronostica encuanto su efectonan. E guera comercial cu gobierno Mericano a cuminza cu su principal aliado y bisiñanan a tuma e rumbo negativo pa cual tabatin bastante temor caba. Loke esaki por significa pa e paisnan involucra mes a keda ampliamente publica, cu tur tipo di pronostica y proyeccion, segun gravedad di e posible caso. Tambe nos por mira cu tin pais cu a tuma medida caba pa disminui e daño cu nan por sufri pa e tipo di relacion comercial cu nan tin, tratando di diversifica nan relacionnan economico pa reparti e riesgonan mas tanto posible. Un bon ehemplo di esey ta Canada, cu inmediatamente a cuminza busca alternativa pa benta di nan recursonan natural, cu ta un fuente importante di ingreso nacional, cu te awor tabata hopi mara na benta cu nan bisiña directo.

Na nos banda nos ta sigui e noticianan aki cu atencion, si nos ta interesa den esey, pero ki impacto tur esaki por tin pa nos pais? Esey nos lo haya sa dia cu e sucesonan a tuma lugar caba y e instancianan responsable pa recolecta informacion yega asina leu, cu e recursonan cu nan tin, y ta cuminza publica nan datonan. Esaki ta satisfactorio? Nos mester por opera mihor cu esaki? Con hopi mihor nos por ta y mester ta? Y kico e ta costa nos pa yega ey? Hopi pregunta riba cual parcialmente nos tin un contesta.

Den tur e tumulto internacional aki nos problemanan local por parce insignificante pa otronan, pero no pa nos mes. Den un noticia publica den Bon Dia Aruba e siman aki, di isla bisiña Corsou, nos por a tuma nota cu aya ta anticipa caba un aumento di prijs di practicamente tur cos importa, pa motibo di aumento di prijs na Merca, y otro paisnan, a causa di e tarifanan imponi mutuamente, loke ta afecta e prijsnan di compra y seguidamente e prijs aumenta tambe di transporte pa e isla. Nos ta cumpra y importa di igual manera pues no tin un motibo pa pensa cu esaki no lo afecta nos. Manera bisa anteriormente caba, lo por surgi e pregunta pakico na un pais manera Merca inmediatamente ta sali proyeccion profesional di e perspectiva economico a base di e medidanan tuma, mientras di e banda local no a duna un pronostico, sino un resumen di e situacion actual.

E splicacion ta cu nos no ta dispone di un aparato cientifico amplio y caro asina cu por brinda nos tal informacion. Esey no ta solamente un asunto di contrata un monton di specialista riba e terenonan indica. E keho grandi di cada mision o delegacion di exterior cu ta bin investiga cualkier asunto aki ta cu "no tin cifra"... Ta necesario anto drecha tur e fluho di informacion dentro di e aparato gubernamental pa por dispone di e informacion necesario. Te awor, envez di anticipa, nos profesionalnan mester warda te ora cu e proceso tuma lugar, por ehemplo di prijsnan aumentando cerca e empresanan, pa por cuminza calcula e daño ya grandemente presente. Finalmente, si tur cos bay bon nos ta haya sa den di dos parti di aña kico a pasa na inicio di aña y den e siguiente aña con e di dos parti di aña a bay. Nos mester ta contento y satisfecho cu esaki? Depende di ki banda bo ta mir'e. Si como mandatario bo no ta tanto interesa di duna ciudadano informacion tempran, pa e no bin molestia bo, anto e sistema anticua actual ta net loke bo mester. Si bo en cambio ta desea di sa mas tempran posible den ki rumbo e pais ta bay, pa por informa comunidad y tuma medida na tempo, anto nos mester mehora sustancialmente. No ta necesario pa yega na e nivel di pais grandi unda ta opera contra un costo di biyones pa aña, pero loke nos tin awor no ta suficiente. Bisando esey nos ta consciente di e avancenan cu a tuma lugar den ultimo añanan, cu a haci cu nos ta dispone caba di informacion general economico y financiero mas na tempo. Sin embargo, ta keda e falta di capacidad pa, por ehemplo den e situacion actual, calcula kico ta e daño si pa motibo di un recesion na Merca, turismo no ricibi e cantidad anticipa di bishitante. Den esaki nos no por ta asina supersticioso pa kere cu e mero hecho di studia algo asina ya riba su mes ta 'yama mala suerte' pa nos pais. Conclusion: ta bira tempo pa cuminza traha riba esaki.

Ademas di tur loke a describi anteriormente, tin un motibo masha valido mas cu ta toca nos tur. Esey ta cu den e caso di prijsnan aumenta drasticamente pa motibo di e guera comercial, esey na promer instancia lo causa mas entrada ainda pa gobierno, via impuesto di inportacion y BBO na frontera. Esey por parce bon noticia pa gobernacion, pero ta algo cu tin su limite. Prijs halto, aumenta pa inflacion genera localmente, ta come den cartera di persona y empresa por igual y ta haci cu e poder di compra cu ta menguando, lo tin un efecto negativo riba loke ta importa, haciendo cu dado momento gobierno ta mira menos placa ta drenta na frontera. Mester por tin instancia o individuo cu no tin miedo pa yama 'mala suerte'...?

Gobierno a gana caso relaciona cu RWZI na Bubali

Gobierno a gana caso contra Amsterdam Manor y AWSS, e compania nobo encarga cu RWZI na Bubali, loke ta nifica cu gobierno no mester paga boet pa no haci e trabaonan necesario pa limita e molester di awa sushi na e hotel y den e area.

Segun portal noticiero NoticiaCla a reporta, durante e caso a conclui cu no por tene gobierno responsable pa tur e acusacionnan di e hotel. Asina a conclui cu ya a cumpli of ta cumpliendo cu e sentencia di dia 8 di mei 2024, den cual a impone riba gobierno un set di medida pa implementa pa remedia e situacion di mal holor, cu ta consecuencia di un fayo na e planta di tratamento di awa di riool, RWZI.

Den e caso aki, hues tabata di acuerdo cu e posicion di gobierno, y a dicta cu no por cobra e multa cu e hotel tabata alega den e caso, cu tabata mas cu 1.5 miyon florin. Hues a bisa cu den caso cu gobierno viola e acuerdo nobo, e hotel eventualmente por cobra un multa di maximo 330mil florin en bes di 5 miyon, y ta un multa cu por cobra solamente un biaha.

Caso
Dia 8 di mei 2024, Corte den Prome Instancia a dicta su veredicto den e caso cu Amsterdam Manor Beach Resort a entama contra Gobierno di Aruba relaciona cu e planta RWZI Bubali Plas, na unda corte a dicta sentencia na fabor di Amsterdam Manor.

RWZI ta trata e awa sushi di un parti grandi di e area di hotel na Aruba. E capacidad di RWZI ta mas o menos 4.500 m3 di awa sushi pa dia. Actualmente, e capacidad ta wordo supera grandemente. E cantidad di awa sushi cu ta drenta ta mas o menos 8.000 te 9.000 m3 pa dia y por aumenta te na 12.000 m3 pa dia durante dianan di yobida. Amsterdam Manor a wordo construi den e decada di 80 na Eagle Beach y ta situa bao di biento di e RWZI. For di e decada di 90, e hotel ta sinti molester di RWZI den forma di mal holor y musca.

Pa varios aña e partnernan ta den combersacion tocante e molester di holor cu Amsterdam Manor ta sufri.

Na 2002, pais Aruba a compromete su mes pa tuma medidanan pa limita e molestia. Den diferente caso legal entre Amsterdam Manor y pais Aruba, corte a dicta diferente sentencia.

Pais Aruba tin plan pa privatisa e plantanan di RWZI y transferi nan pa AWSS, un compania di Utilities Aruba NV y accionista di Utilities Aruba ta pais Aruba. E proyecto di Ley pa privatisa RWZI a wordo presenta na Parlamento dia 16 di april 2024. E siman aki gobierno a ricibi e preguntanan for di parlamento y aworaki ta en espera pa trata e ley den sala di Parlamento.

Pa loke ta e veredicto di dia 8 di mei, corte a dicta su sentencia den cual a detaya un cantidad di boet si Gobierno no cumpli cu medidanan stipula, manera instalacion di aerator, borstelbeluchters, y tanki di sedimentacion na RWZI.

Mas cu mil publicacion riba e repositorio di Universidad di Aruba

Centro di Investigacion di Universidad di Aruba ta orguyoso di anuncia cu Repositorio di Universidad di Aruba tin mas cu mil publicacion awor! A lansa e repositorio, un archivo accesibel, unda por aloca tur documentacion, na september 2024.

Esaki a crece rapidamente den ultimo lunanan, danki na e adicionnan di publicacion di resultado di investigacion di e investigadonan di Universidad di Aruba.
Publicacion number mil tabata di Hannah Meijer, cu a presenta un poster tocante Colaborando riba tareanan

publico den di Reino Hulandes durante e Dutch Caribbean Research Week na november 2024.

E board of Trustees di Universidad di Aruba a duna Centro di Investigacion e tarea di aumenta e visibilidad substancial di e resultadonan di e investigacionnan di e instituto. E repositorio ta un di e maneranan cu nos por ehecuta e mision y demostra e experticio academico di Universidad di Aruba.

Ademas, e repositorio ta promove acceso na resumen y traduccion di articulo cientifico, cu ta haci e articulonan cientifico mas facil pa lesa! Algun ehempel ta e investigacionnan tocante trabao social, sostenibilidad (por ehempel seawater refineries of aloe vera) y idioma.

Mas resumen y traduccion ta na caminda
Bishita e repositorio y explora e investigacionnan cu tin na disposicion.

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Tocante 'pasivo' o 'pacifico'; cual pa usa, unda...?

Den edicion di awe di nos column dedica na nos idioma Papiamento, atencion pa e uso corecto di palabra hopi similar pero ta importante usa esun corecto, dependiendo di e situacion. Loke por yuda orienta nos ta e pregunta kico ta e 'sinonimo' pero tambe e 'antonimo', loke ta e palabra cu e significado contrario di loke nos kier usa den cierto situacion. Asina bo por detecta ta cual bo mester.

Un bon ehemplo di loke nos kier splica aki nos por a mira den prensa siman pasa, unda repetidamente nos a topa cu un 'manifestacion pasivo'. Esaki claramente mester ta un 'manifestacion pacifico'. E splicacion: 'pasivo' su antonimo ta 'activo' y por lo tanto no por ta corecto usa 'pasivo' pasobra un manifestacion ta semper un 'actividad', semper activo anto. E palabra corecto lo ta 'pacifico' cu ta expresa cu e manifestacion ta uno cu deseo di paz, sin violencia y segun nos esey ta exactamente loke kier a expresa aki.

Awor un pregunta practico: con por evita e tipo di eror aki? Un sugerencia ta pa bay riba internet y busca tal palabra. Si ta trata por ehemplo di un palabra di Spaño, bo ta haya kico e palabra significa pero tambe sinonimo y antonimo, e significado contrario di e palabra ey. Esey ta yuda clarifica loke bo ta buscando. Si por ehemplo den e caso aki nos busca 'pacífico' riba internet y adicionalmente pidi 'sinónimos' nos ta haya di biaha splicacion di e palabra y tambe sinonimo y antonimo hunto. Den e caso aki anto, 'pacifico' tin como sinonimo 'quieto, reposado, sosegado, tranquilo, manso, sereno'. Mayoria di e sinonimonan aki ta den uso den nos Papiamento tambe, solamente cu un cambio chikito den forma di skirbi y pronuncia. E antonimo cu nos lo por haya ta 'inquieto, violento'. E origen di 'pacífico' ta e palabra 'paz' cu no mester mas splicacion, nos ta pensa.
Ora nos busca 'pasivo' riba internet nos ta haya como splicacion, cu e ta un termino usa, hunto cu su antonimo, den contabilidad. 'Activo' ta referi na e valor di e propiedad y recurso financiero cu un empresa tin, mientras cu 'pasivo' ta lo contrario, e cantidad di debe y otro obligacion financiero cu e empresa por tin. Por cierto esakinan ta e terminonan usa na Hulandes tambe ('activa' y 'passiva').

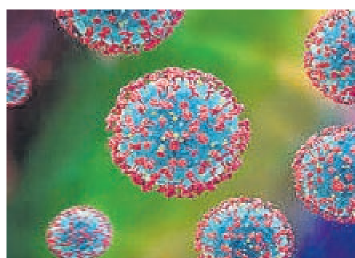
Den e caso di derecho di voto tambe nos ta topa cu tanto Hulandes como Spaño ta usa e mesun terminonan aki: 'actief en passief kiesrecht'; 'derecho de voto activo y pasivo'. Tambe Ingles ta haci uso di esakinan tambe: 'active and passive suffrage'. Obviamente e palabranan aki ta di origen Latin y ta den uso den un gran cantidad di idioma. Pasivo anto generalmente ta indica lo contrario di activo, falta di actividad. Na Hulandes por ehemplo, ora ta bisa di un persona cu e ta 'passief' esaki tin un contenido un poco negativo den sentido cu e persona ey 'no ta move', no ta mustra iniciativa, lo contrario di 'een actief persoon'.

Un caso casi similar na esun di 'pasivo' y 'pacifico' ta e confusion regular cu nos sa mira entre 'refleha' y 'reflexiona'. Mayoria di eror ta cu ta usa 'refleha' na unda mester usa 'refelexiona'. Kico ta e diferencia? Cu 'refleha' ta bin di 'refleho' y cu ta referi por ehemplo na luz cu ta bolbe despues di dal den un obheto; por ehemplo luz cu ta refleha den un bentana. 'Reflexiona' ta referi mas tanto na 'pensa profundamente riba algo'. Por ehemplo, ora algo no a bay bon y bo kier sinta pensa bon ta kico a bay robez, anto bo ta 'reflexiona' tocante e sucedido. Un posible causa di e uso eroneo di 'refleha' ta cu na Ingles 'to reflect' por significa loke na Spaño/Papiamento ta 'reflexiona'.

E tipo di eror aki, cu ta algo cu regularmente sa sucede, ta bin di e confusion entre e diferente idiomanan cu ta aporta hopi na nos vocabulario, pero no semper un cierto palabra tin e mesun contenido den tur idioma.

Dokternan di HIV ta urgi Merca pa revoca recortenan di fondo 'catastrofico'

(AFP)—Hopi dokter di HIV y investigadornan ta pidi pa e administracion di Trump revoca e recortenan masivo di yudansa financiero, afirmando cu nan ta "haciendo daño catastrofico" na e lucha global contra AIDS.

Merca ta e donante humanitario mas grandi den historia mundial, pero presidente Donald Trump a recorta drasticamente yudansa internacional desde cu el a regresa na e Cas Blanco menos cu dos luna pasa.

E recortenan ta afecta enormemente e esfuerso global pa combati HIV, tuberculosis, malaria y otro malesa di salud, poniendo miyones di bida den riesgo, segun organisacionnan humanitario.

Un carta habri pa Secretario di Estado Marco Rubio, firma pa hopi dokter, investigador y experto reconoci di salud publica, ta pidi e gobierno pa cambia di rumbo.

"Si esaki no ser revoca, e desmantelacion di e respuesta contra AIDS cu Merca ta sostene lo causa e morto di aproximadamente seis miyon hende den e siguiente cuater aña. Decadas di progreso lo ser revoca, y lo tin epidemianan di HIV creciente den henter mundo," segun e carta data for di diahuebs.

Eliminacion di PEPFAR y impacto mundial

Dialuna, Rubio a anuncia cu 83% di tur contrato bou di USAID ta termina. Esaki ta nifica cu PEPFAR, un programa anti-HIV cu ta considera un di e esfuersonan di salud publica mas exitoso mundialmente y cu a salba 26 miyon bida durante dos decada, ta practicamente elimina, segun e carta.

E recortenan tambe a stop inmediatamente e experimentonan medico cu ta tumando luga na varios parti di mundo, "lagando participantenan di estudio perdi den e proceso." Institucionnan di investigacion a perde fondo, personal y independencia politica, segun e documento. Universidad Johns Hopkins, un di e institucionnan mas prestigioso di Merca, a anuncia diahuebs cu e lo despedi mas cu 2,000 empleado pa motibo di e recorte riba USAID.

Daño irecuperabel

Aunke e tribunal Mericano eventualmente por declara e recortenan ilegal, "e sufrimento humanitario y perdida di bida cu ta pasando awor no por ser revoca," segun e carta.

Entre e firmantenan ta Francoise Barre-Sinoussi, cientifico Frances cu a gana e Premio Nobel di Medicina na 2008 pa su trabou identificando e virus di HIV den 1983.

E gobierno Mericano ta argumenta cu e recortenan ta necesario pa reduci gasto, mientras cu consehero multimiyonario di Trump, Elon Musk, a lansa burla, declarando cu el a pasa USAID "den e woodchipper."

E carta a ser publica riba mesun dia cu investigadornan a reuni na e Conferencia di Retrovirus y Infeccionnan Oportunistico den San Francisco.

Protestanan a ser sosteni den Merca siman pasa, cu e slogan: "Para pa Ciencia!"

Macaconan infecta cu Ebola cura cu un pildo ta presentando speransa pa ser humano segun estudio

(AFP)—Macaconan infecta cu Ebola por ser cura cu un pildo, segun un estudio nobo publica ayera, cual por habri caminda pa tratamentonan mas practico y accesibel pa humano.

Ebola, cual a ser identifica pa prome biaha na aña 1976 y ta sospecha di a ser trasmiti pa humano via murcielago, ta un virus mortal cu ta propaga via fluido corporal, causando sangramento severo y fayo di organo.

Pasobra e epidemianan ta tumando luga principalmente na Africa Sur-Sahara, companianan farmaceutico no tin incentivo financiero pa desaroya tratamento, y e naturaleza sporadico di e brotenan a haci cu estudionan clinico ta dificil pa conduci.

Un vacuna so a ser aproba ampliamente na 2019, y mientras dos tratamento intravenuoso cu anticurpa ta mehora resultado, nan ta costa hopi placa, mester ser manteni den temperatura friu y ta dificil pa administra den e regionnan mas pobernan di mundo.

Un tratamento mas facil y efectivo

"Nos tabata purbando di desaroya algo mas practico, mas facil pa usa, cu por yuda preveni, controla y contene e brotenan," segun Thomas Geisbert, un virologo di Universidad di Texas na Galveston, cu a lidera e estudio nobo publica den Science Advances.

Pa nan experimento, Geisbert y su ekipo a test e antiviral Obeldesivir, cual ta un version oral di e medicamento intravenuoso Remdesivir, desaroya originalmente pa Covid-19. Obeldesivir ta un "inhibidor di polimerasa", cu ta blokea un enzym crucial pa replicacion viral.

E ekipo a infecta macaconan rhesus y cynomolgus cu un dosis altisimo di e variante Makona di e virus di Ebola. Un dia despues di exposicion, dies macaco a ricibi un pildo di Obeldesivir pa dies dia, mientras cu tres macaco di control no a ricibi ningun tratamento y a muri.

Proteccion casi completo den macaconan

Obeldesivir a protege 80% di e macaconan cynomolgus y 100% di e macaconan rhesus, cual ta biologicamente mas similar na humano. E medicamento no solamente a elimina e virus for di nan sanger, pero tambe a causa un reaccion inmunologico, permitiendo nan di crea anticurpa sin sufri daño den nan organonan.

Geisbert a splica cu aunke e cantidad di Macaconan tabata relativamente chikito, e estudio tabata cientificamente fuerte pasobra nan tabata exponi na un dosis 30,000 biaha mas halto cu e dosis mortal pa humano. Esaki a limita e necesidad pa usa mas macaco pa control, reduciendo mortonan innecesario di bestia.

Un proteccion mas amplio

E investigador, ken ta trahando riba Ebola desde e añanan 1980 y cu ta credita pa descubri e variante Reston di e virus, ta afirma cu un di e aspectonan mas emocionante di Obeldesivir ta su proteccion amplio.

Compara cu e tratamentonan cu anticurpa cu ta solamente traha contra Ebola Zaire, Obeldesivir por combati mas variante di e virus. "Esaki ta un bentaha enorme," Geisbert a bisa.

Prueba clinico y preocupacion di fondo financiero

E compania farmaceutico Gilead actualmente ta avansando Obeldesivir pa fase 2 di e prueba clinico pa e virus Marburg, un malesa familiar cercano di Ebola.

Geisbert tambe a enfatisa cu e investigacion lo ta solamente posibel danki na e fondo di Instituto Nacional di Salud di Merca (NIH), durante un tempo unda hopi fondo di investigacion ta ser kita bou di e administracion di Donald Trump.

"Pa tur e medicamento- y vacunanan contra Ebola y otro virus y patogeno exotico—90% di e placa ta bin for di gobierno Mericano," el a bisa, agregando, "Mi ta kere cu e publico en general ta di acuerdo cu nos mester tin tratamentonan pa Ebola."

A gara detenido cu a scapa for di prizon SDKK na Corsou

(CuraçaoChronicle) - E homber cu a scapa for di prizon SDKK na Corsou ayera mainta a keda gara. Segun minister di Husticia, Gilberto Jakoba di 25 aña y naci na Corsou a keda deteni na Otrobanda.

Reportahe riba rednan social a indica cu Jakoba a ser mira ta dirigi su mes na Kranshi mientras ainda e tabatin su

paña di prizonero bisti, cual a causa su captura.

Ayera mainta, personal di seguridad na SDKK a ripara durante un evaluacion di rutina cu Jakoba, ken tabata den e fase final di cumpli su sentencia, no tabata presente den e banda di hende homber. Na momento cu a descubri cu el a scapa, empleadonan di prizon inmediatamente a contacta e ekipo di maneho, ken na su turno a informa e minister di Husticia.

Jakoba su escape a causa un operacion di buskeda y autoridadnan a traha rapidamente pa localisa su persona. Minister di Husticia a expresa cu e ta desapunta cu Jakoba su decision di scapa, enfatisando cu e tabata participando den un programa di rehabilitacion y tabata den completa su sentencia. E Minister a enfatisa e importancia di mehoracionnan andando na SDKK, incluyendo actualisacion na e infrastructura, training di empleadonan y seguridad mehora pa preveni cu incidentenan manera esaki sucede den futuro.

Autoridadnan awo ta trahando pa hiba Jakoba bek den detencion y a recorda publico cu cualkier persona cu sostene of colabora cu su persona den cualkier manera tambe lo enfrenta consecuencia legal.

Conferencia di proyecto 'Island(er)s at the Helm' lo tuma luga na Corsou na october 2025

E proyecto di investigacion 'Isleñonan na Timon' (Islanders at the Helm) a cuminsa na 2021 pa un periodo di cinco aña.

Mientras tanto, mas cu 20 investigado a explora un rango amplio di preguntanan tocante con isleñonan na St. Maarten, Saba, St. Eustatius, Aruba, Boneiro y Corsou a bin ta biba cu retonan di clima, tanto den pasado como presente. E investigadonan a usa un cantidad di perspectiva for di ciencianan cultural y social - manera ciencia politica, antropologia (visual), etnopaleontologia, musicologia y mas – pa explora un variedad di asunto en cuanto adaptacion na clima.

Durante e proximo conferencia (21-23 di october) e investigadonan lo presenta nan resultadonan, refleha riba e ultimo cuatro añanan di e proyecto y comparti perspectivanan cu ta importante pa tur persona cu ta biba y traha riba cualkier di e islanan, incluyendo esunnan cu ta traha den ramo politico, pa investigadonan, artistanan, activistanan, studiantenan y ademas personanan den sector priva, social y cultural.

Yamado pa abstracto y articulonan

E proyecto tambe ta invita investigadonan, profesionalnan y artistanan externo pa contribui nan perspectivanan pa e conferencia. Nos ta busca perspectivanan di profesionalnan dedica na explora interseccionnan cultural, di herencia, retonan di clima, politica, gobernacion y adaptacion sostenibel riba islanan den Caribe.

Nos ta invita perspectivanan reflectivo cu ta traha poetica, politica, gobernacion, investigacion, arkitectura, discurso di desaroyo y ta encurasha exploracion di estetica, bosnan di escritornan local, y ademas imaginarionan y narativonan

pa cu futuro Caribense. Abstractonan por enfoca riba cualkier area di Caribe y por explora e preguntanan aki den relacion cu e dinamica ambiental, cultural y politico di e region.

E yamado aki ta ser organisa riba dos liña di investigacion: uno riba poetica di clima y uno riba politica di gobernacion di clima. E yamada ta cera riba 31 di maart 2025.

Incertidumbre tocante construccion na Playa Hundu ta causa preocupacion

(CuraçaoChronicle) - Trabao di construccion na e lama Playa Hundu a causa preocupacion entre residentenan y ambientalistanan, mirando cu no ta keda cla si e desaroyo ta legal.

E sitio tin un construccion di concreto den e lama, un terasa di palo, un trapi y un cable di electricidad cu outlet.

E residentenan local a bati

alarma tocante posibel daño na ambiente natural y reef di coral den e area.

Construccion a keda para temporariamente, sinembargo no a duna confirmacion oficial tocante su legalidad. Minister Charles Cooper, ken ta responsabel pa permisonan di construccion y evaluacion di desaroyonan legal, te ainda mester provee claridad tocante si a pidi permiso of a duna esaki pa e trabao.

Ministerio di Salud, Ambiente y Naturalesa (GMN) a confirma cu el a ricibi varios rapport tocante e situacion. Den casonan cu ta involucra construccion marino, e Ministerio di Trafico, Transport, y Plan Urbano tipicamente ta consulta GMN pa conseho ambiental. Sinembargo, no a yega conclusion final pa loke ta trata Playa Hundu.

Speculacion riba rednan social ta sugeri cu e doño di un villa cercano por ta tras di e construccion. E villa ta na huur di parti di Bright Sight Villas, situa na Boca Sami. Na e mesun adres, un compania di construccion, Hundu Construction and Renovation B.V., ta registra.

Ni Bright Sight Villas ni Hundu Construction a responde na preguntanan tocante nan rol den e construccion na Playa Hundu.

Sin declaracion oficial di ningun banda, preocupacionnan ta keda tocante e proyecto aki y si e ta cumpli cu regulacionnan, ademas di si e ecosistema marino fragil na Playa Hundo ta den riesgo.

Minister di Defensa di Corsou ta confirma cu 90% di empleado den Warda Costa ta bini for di e region

(CuraçaoChronicle) - Aproximadamente 90% di e personal na Warda Costa ta bini for di e region, Minister di Defensa Ruben Brekelmans a confirma den respuesta na preguntnan di Parlamento Hulandes tocante Warda Costa su plan anual.

Warda Costa actualmente ta pasando den un transicion, cual ta inclui aumento significante den empleadonan pa asina por cumpli cu su mision di provee operacionnan policial motiva pa informacion 24/7.

E crecemento aki no solamente ta mehora e capacidadnan den operacion sino tambe ta habri e oportunidadnan pa avance den carera dentro di e organisacion.

Warda Costa tin e meta tambe di recluta e cantidad mas halto di personal cu por for di parti Caribense di e Reino, y di e manera ey fortalece su forsa laboral local.

Problema cu capacidad di polis na Hulanda

Niun caso di violacion of agresion sexual hiba dilanti di corte desde cu ley nobo a drenta na vigor

(NLTimes) – A pesar di financiamento adicional pa polis contrata detectivenan extra den e preparacion pa un ley nobo contra violencia sexual, polis ta luchando ainda cu problemanan di capacidad masivo. Desde cu e ley nobo a drenta na vigor dia 1 di juli, ni un solo caso di violacion of agresion sexual no a yega den sala di Corte, Trouw ta informa.

E ley nobo a haci cu mas forma di mal conducta sexual a bira castigabel. Por ehempel, awor por condena esunnan cu a comete e crimen si nan tabata sa of mester tabata sa cu nan pareha no tabata kier tene relacion sexual cu nan. Esey ta kita e peso for di e victima pa proba cu nan a opone na tene relacion sexual.

E expectativa tabata cu e ley lo a conduci na mas informe di crimen sexual, pues polis a ricibi 5 miyon euro extra pa amplia e capacidad di su team. E idea tabata pa recluta 70 persona nobo. Segun Trouw, polis a recluta solamente ocho persona.

“Nos simplemente no por yena vacaturanan,” un vocero di polis a bisa e corant. “No ta tur hende gusta e trabou aki.” Ademas nan a agrega cu training pa e personanan aki tambe ta tuma tempo. “E ta un trabou hopi specialisa y mentalmente pisa. Simplemente no ta e posicion mas popular den polis.” Un cantidad relativamente grandi di detective den e departamento aki a bandona e trabou den e periodo cu a pasa, parcialmente debi na con pisa e trabou ta.

Mas cu ocho luna despues cu e ley a drenta na vigor, polis ainda mester proce casi cuater mil caso. Ni un solo caso di agresion sexual of violacion sexual a yega sala di corte despues di 1 di juli 2024.

Segun Trouw, polis ta calcula cu alrededor di mil melding for di 2024 por bay corte bou di e categoria nobo di “violacion of maltrato sin coercion.” Pero polis a agrega cu condena no ta nan meta principal. Segun polis a indica, e ley nobo no ta haci’e mas facil pa hiba esnan cu comete crimen dilanti corte, pero ta principalmente destina pa “cambia comportamento den sociedad.”

Di acuerdo cu e normanan di polis mes, detectivenan di crimen sexual mester transferi e investigacion pa Ministerio Publico dentro di seis luna di e rapport. Segun informacion, aña pasa esaki a sucede cu 57% di e casonan.

Mexicanonan buscando respuesta despues cu a haya weso y sapato na campamento di cartel

(AFP) – E descubrimento di weso kima, sapato y paña na loke ta sospecha ta un campamento di training di un cartel di droga, a genera exigencia pa respuesta y husticia di familiarnan di e mas di 100mil persona desaparecido na Mexico.

Un grupo di famia buscando desaparecidonan a reporta e hallazgo e luna aki na un rancho den estado occidental di Jalisco, unda ta pensa cu tabatin detenido e reclutanan forsa.

E colectivo "Guerreros Buscadores" a describi e sitio como un "centro di exterminacion" cu "crematorionan clandestino", causando shock na un pais cu ya ta custuma cu e violencia relaciona cu cartel.

"Nos ta papiando di un centro di reclutamento pa nos hobennan," segun lider di e grupo, Indira Navarro.

Ya tabatin un buskeda na e propiedad na september, despues di enfrentamentonan den e area entre ehercito y e Cartel Jalisco Nueva Generacion, un di e gruponan mas poderoso y violento di traficacion di droga na Mexico.

Oficina di fiscal estatal di estado Jalisco a reporta e tempo aya cu a haya restonan di skelet.

Siman pasa, e colectivo a descubri mas weso dera, decenas di sapato, y otro obhetonan cu aparentemente no a nota durante e buskeda oficial.

Oficina di Derechonan Humano di Nacionnan Uni diabierna a describie como "un recordatorio profundamente perturbante di e trauma di desaparicionnan vincula na crimen organisa na e pais."

"E descubrimento ta mas perturbante mirando cu na e sitio aki anteriormente tabatin un inval recientemente na september 2024 di Guardia Nacional y Ministerio Publico di Estado di Jalisco, sin cu a detecta evidencia crucial," a agrega.

Despues di tip anonimo, e colectivo a cuminsa coba den e rancho na e comunidad remoto di Teuchitlan, compaña algun biaha pa un fotografo di AFP.

Den tres buraco nan a descubri fragmentonan di weso kima, y loke nan a describi como crematorio.

Nan tambe a haya como 200 par di sapato, cantidad di paña, maleta, producto di higiena, notanan tocante arma y un carta di un recluta.

"Mi amor, si un dia mi nunca bolbe, mi djis ta pidi pa bo recorda con hopi mi stima bo," un homber jong a skirbi, kende segun reportenan a keda secuestra na 2024, pero cu segun Guerreros Buscadores, a bolbe na su famia na october.

E grupo tambe a descubri huls, blachi pa practica di tiro, y un altar di Santa Muerte, un culto cu raiz profundo den mundo criminal di Mexico.

Desde october 2023, gruponan buscando Mexicanonan desaparecido a reporta e descubrimento di otro seis crematorio clandestino na Jalisco.

Centenares di graf a keda descubri na otro sitionan na e pais, manera na Bartolina den estado Tamaulipas, unda autoridadnan a desentera 500 kilo di restonan humano entre 2017 y 2021, na loke nan a yama un "sitio di exterminacion."

Ministerio Publico di Jalisco a admiti cu su investigacion inicial na Teuchitlan tabata "insuficiente."

"No ta creible cu un situacion di e naturalesa aki lo no tabata conoci pa autoridadnan," segun Procurador General Mexicano, Alejandro Gertz, kende a tuma over e caso e siman aki riba solicitud di presidente Claudia Sheinbaum. Sheinbaum a bisa cu mester mas evidencia prome cu por saca conclusion.

Mas di 124mil persona a keda registra oficialmente como desaparecido na Mexico, mayoria desde 2006, tempo cu gobierno a declara guera contra cartelnan di droga.

Alrededor di 480mil persona a keda asesina.

Jalisco ta e estado cu e mayor cantidad di desaparecido – casi 15mil.

Violencia criminal rampante, como tambe vinculo entre oficialnan corupto y gruponan criminal, ta nifica cu institucionnan Mexicano di Seguridad y Husticia ta abruma.

Na 2023, Jalisco tabatin 798 fiscal investigando 137,100 crimen cometi e aña ey, un averahe di 172 caso pa cada agente, segun estadistica oficial.

Alrededor di 40 porciento di desaparecido na Mexico ta hombernan entre 20 y 39 aña di edad.

Jorge Ramirez Plascencia, investigador na Universidad di Guadalajara, ta pensa cu e sapato y paña na e rancho probablemente tabata pertenece na reclutanan forsa cu a ricibi uniform estilo militar despues di a completa training. E restonan tabata probablemente di e "reclutanan asesina," el a bisa AFP.

Practicanan manera kima curpa ta "pa train nan den tortura, desmembracion y tolerancia pa morto," el a bisa.

Putin y Maduro ta priminti di reforsa lasonan den bispo di sancionnan di Trump

(AFP) – Presidentenan di Rusia y Venezuela a anuncia nan plan pa aumenta cooperacion di energia ayera, despues cu Washington a duna orden pa gigante di petroleo Mericano, Chevron, retira di e pais Caribense.

Den un video yamada cu su contraparti Venezolano, transmiti pa television estatal Venezolano, presidente Ruso, Vladimir Putin a bisa cu e dos pais ta "partner strategico" y tin plan pa expande lasonan.

Nicolas Maduro di Venezuela, kende su declaracion di victoria pa un di tres termino den eleccion na juli 2024 a keda rechasa pa hopi di e comunidad internacional, ta bisa cu e dos pais a hiba nan lasonan "na e nivel mas halto den varios dominio," incluyendo cooperacion di energia.

Luna pasa, presidente Mericano, Donald Trump a revoca un excension di sancion permitiendo Chevron opera na Venezuela, retirando un fuente crucial di entrada pa e economia di e pais, afecta pa sancionnan.

Trump a acusa Maduro di no cumpli cu su promesa na un enviado Mericano, kende a bishita Caracas na januari, pa tuma back Venezolanonan deporta.

Bishita di e enviado tabata bon ricibi pa administracion iskierdista autoritario di Maduro, como un señal di un posible reset di relacion cu Washington bao e di dos presidencia di Trump, despues di añas di tension.

Trump a basha awa friu riba e speransa ey door di reforsa e sancionnan cu el a impone riba Venezuela durante su prome termino, cual tabata parcialmente suavisa pa su predecesor Democrata, Joe Biden.

Putin ta un di e tiki lidernan mundial cu a reconoce reeleccion di Maduro.

Merca y varios otro poder mundial a bisa cu nan ta kere cu candidato di oposicion, Edmundo Gonzalez Urrutia, tabata e ganador legitimo di eleccion, cu a genera protestanan cu a keda suprimi fuertemente pa forsanan di seguridad Venezolano.

Presidente Venezolano fayecido, iskierdista anti-Merca, Hugo Chavez a cultiva lasonan cercano cu Moscu durante su presidencia di 1999-2013, cual Maduro a expande. Notablemente, el a nenga di condena e invasion Ruso na Ucrania.

Putin ayera a invita Maduro pa bishita Moscu dia 9 di mei, ora Rusia celebra su victoria contra Alemania Nazi den Segundo Guera Mundial cu un gran parada militar.

Jamaica: Socionan di Reciclahe di Jamaica ta haci un yamada na Jamaiquinonan pa uni na e iniciativa "Sort It Out"

(JamaicaObserver) - Jamaiquinonan ta ser urgi pa participa den e lucha pa caba cu polusion di plastic na Jamaica door di uni e Socionan di Reciclahe di Jamaica (RPJ) pa su iniciativa "Sort It Out: Clean Up Jamaica, One Bottle at a Time," riba 18 di maart na su Naggo Head Depot na Portmore, St Catherine.

E iniciativa cu ta bay tuma luga riba Dia Mundial di Reciclahe ta busca pa promove separacion di desperdicio di plastic y aumenta participacion publico den reciclahe.

"Reciclahe no ta solamente tocante maneho di desperdicio – e ta tocante sigura e futuro ecologico y economico di Jamaica. Cada boter cu nos ta recicla ta reduci polucion, ta conserva recursonan, y ta sostene responsabilidad ambiental," asina Presidente di RPJ Dr. Damien King a bisa.

Tambe el a destaca e beneficionan economico a largo plaso di participa solamente den actividadnan economico sostenibel, señalando cu deshaci di manera incorecto di plastic no ta sostenibel.

E evento di Naggo Head Depot lo conta cu un competencia di sorteo corporativo, caminda teamnan ta competi pa separa boternan di plastic corectamente pa tipo y color. RPJ tambe lo ta aceptando entrega di boter di plastic durante henter dia, ofreciendo incentivonan pa encurasha participacion.

E tres miho bendedonan di recuperacion di plastic di 2024 tambe lo wordo reconoci pa nan contribucionnan na esfuersonan nacional di reciclahe. Nan compromiso a yuda Jamaica yega mas cerca di su meta di recuperacion di plastic di 50% pa 2025.

King a adverti di e consecuencianan di inaccion: "Tur boter di plastic benta irresponsabelmente ta contribui na inundacion, polucion marino y daño na medio ambiente. E solucion ta simpel – 'Sort It Out' y recicla responsabelmente," el a urgi.

King a reforsa e necesidad pa accion sosteni mas aya di Dia Mundial di Reciclahe, bisando: "Mientras nos ta entusiasma pa e actividadnan plania riba 18 di maart, nos mester corda cu reciclahe no ta un esfuerso di un dia. E mester bira parti di nos cultura, nos bida diario, y nos responsabilidad como ciudadanonan di Jamaica."

Jamaica ta enfrenta un crisis creciente di polucion di plastic, cu boternan di plastic ta forma 15% di e desperdicio di plastic di e pais, segun e Conferencia di Nacionnan Uni riba Comercio y Desaroyo. A pesar di e esfuersonan impresionante di e Jamaiquinonan, cu a aumenta e tarifanan di recaudacion di plastic mas cu 40%, accion urgente ta necesario ainda.

Trinidad y Tobago: A base di conseho huridico sano, presidente por nombra Young como prome minister

(TrinidadExpress) - Prome minister Dr. Keith Rowley a bisa cu el a busca "conseho huridico sano" riba su retiro como prome minister y e nombramento di minister di Energia Stuart Young pa reemplas'e como prome minister.

Den un entrevista titula "From Mason Hall to Whitehall: The Closing Chapter" cu periodistanan di transmision Juhel Browne, redactor politico, CCN TV6; TTT senior anchor di noticia Seigonie Mohammed; y e reportero/productor di Guardian Media Ltd Akash Samaroo, cu a sali diahuebs nochi na e tres stacionnan di television, Rowley a contesta preguntanan riba e menasa di oposicion pa inicia un reto legal contra e nombramento di Young y si e gobierno tabata sigur di su interpretacion di Seccion 76 di e Constitucion.

Rowley, kende aki tres dia ta baha como prome minister, a bisa cu e no ta conseha su mes.

Indicando cu e conseho cu el a ricibi no a haya ningun barera pa e nombramento di Young como prome minister, e prome minister a bisa: "Mi ta existi basta tempo y semper mi a bisa bo cu mi no ta conseha mi mes den ley, sea mi ta minister, sea mi ta prome minister. Tur loke mi a haci, mi a busca conseho huridico sano pasobra mi ta un oficial di estado responsabel.

"Pues si bo mira mi haci esey, asumi cu mi ta ser conseha corectamente pa ley. Pero mi abogado no ta riba ningun plataforma papiando bobedad. Mi abogado ta conseha mi trankilamente. Y te na e grado cu gobierno ta envolvi, mi ta presumi cu gobierno a ser conseha debidamente y asina e Presidente.

"Nos tin un pais cu structuranan. Bo ta bebe un rum y subi riba un plataforma y grita bay off… No ta asina e pais mester ser maneha. Y e tipo di comportacion ey tabata e caracteristica di e individuo aki. Y mi ta sorprendi cu boso tur ta tum'e na serio tur ora.

"E no ta parti di mi proceso di pensamento. Bo a bay cerca cualkier abogado, y mi no kiermen cualkier docente di universidad cu ta kere cu e ta un abogado; bo a bay cerca cualkier abogado halto serio y puntra e abogado halto ey kico ta ser bisa aki of kico ta ser rekeri aki?

"Dicon boso, e medionan di comunicacion, ta tumando conseho di hendenan cu sea nan no ta un abogado y ta profesa cu nan ta compronde e Constitucion, of un cu cada oportunidad pa dividi e pais of bay corte y papia bobedad, ta eynan boso tur, e medionan di comunicacion, ta core."

Declarando cu UNC tabata kere cu e corte tabata parti di nan armamento politico, el a agrega cu e tabata eynan durante e impasse di 18-18, despues di e empate den e eleccion general di 2002, ora cierto personanan a bisa e prome minister di e tempo ey Basdeo Panday cu e mester a ser nombra e prome minister pasobra e tabata e titular.

El a bisa cu como resultado di e conseho ey, Panda y a bay di acuerdo cu Patrick Manning pa laga e presidente di e tempo ey, Arthur NR Robinson, tuma e decision riba ken ta ser nombra como prome minister.

El a bisa cu e tabata eynan ora cu PNM a gana e eleccion general na 2015 y e Comision di Eleccion y Fronteranan (EBC) a duna tempo extra pa motibo di e tempo di awasero. El a bisa cu UNC a bay corte y a perde, y ainda tabata debe PNM miyones di dollar y tabata para e pago aki deliberadamente.

Paisnan den UE ta sostene regla mas relaha pa cultivo geneticamente edita

(AFP) - Paisnan den Union Europeo (UE) lo sigui dilanti cu plan pa relaha algun restriccion riba algun cultivo geneticamente edita – un decision cu tin sosten di gruponan agricultor pero tin oposicion di ambientalistanan.

Representantenan pa e bloc di 27 nacion a promove, cu algun cambio, un proposicion di Comision Europeo cu meta di permiti un uso mas amplio di matanan obteni pa e asina yama New Genomic Techniques (NGTs).

"E proposicion tin e meta di fomenta innovacion y sostenibilidad dentro di e sector di cuminda den agricultura, mientras ta contribui na seguridad di cuminda y reduci dependencia externo," e Conseho Europeo a bisa den un declaracion.

E Conseho awo lo mester negocia e version final cu Parlamento Europeo, anticipando cu etiketa y registro lo ta e topiconan mas problematico.

Plannan pa relaha e reglanan actual contra organismonan geneticamente modifica (GMO) a keda introduci pa e comision den 2023.

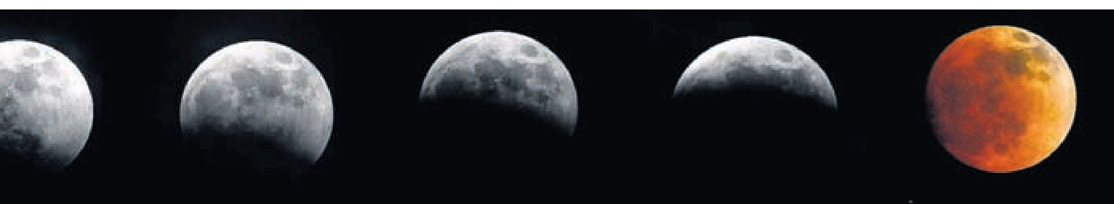
Esnan cu ta propone esaki ta bisa cu algun NGTs ta solamente apresura e modificacionnan genetico cu por a surgi di manera natural of via proceduranan tradicional – pues esaki ta merece regulacion mas relaha.

E comision a argumenta cu NGTs por yuda crece cultivo cu ta rekeri menos pesticida, ta miho adapta pa cambio di clima y tin mester di menos awa.

E idea aki a ricibi sosten amplio aña pasa pa parlamento di UE, cual a vota na fabor di e creacion di dos categoria di mata NGT. Matanan NGT 1 – considera e ekivalente di nan variedadnan cu ta surgi di manera natural – lo keda libera di reglanan di autorisacion, etiketa y monitor pa GMOs.

Tur e otro mata di NGT ta cay bao di e categoria NGT 2, cual mas tanto lo keda bao e restriccionnan di GMO.

Un eclipse total a tiña e luna di cora

(AFP) - Observadornan di strea den varios parti di mundo a keda asombra cu un "Luna di Sanger" dramatico durante un ecplise lunar total cu ta poco comun den oranan trempan di diabierna mainta.

E espectaculo aki tabata visibel na Americas y Oceannan Pacifico y Atlantico, ademas di e partinan mas den oost di Europa y Africa.

E fenomeno aki ta sucede ora cu e Luna, Solo y Planeta Tera ta alinea, cual ta causa cu nos planeta ta pone un sombra gigante na su satelite. Sinembargo mientras cu Planeta Tera su sombra ta cubri e luna, e no ta completamente cubri su briyo – na luga di esaki, e luna ta briya cu un color cora.

Esaki ta pa motibo cu e unico luz cu ta yega Luna ta "dobla y plama" mientras e ta pasa door di planeta tera su atmosfera, segun Daniel Brown, un astronomo na Britania su Nottingham Trent University.

E ta funciona di manera similar na con luz por bira ros of cora durante subida di solo of bahada di solo riba tera segun el a splica.

Mientras mas nubia y stof tin den atmosfera di Planeta Tera, mas cora e luna ta aparece.

Brown a yama e eclipse lunar aki, cual tabata pronostica di dura alrededor di 6 ora, "un manera grandioso di mira e sistema solar den accion."

E periodo den cual e luna ta completamente den sombra di Planeta Tera – yama e 'totalidad' – ta dura solamente 1 ora.

E evento aki a ser yama e "Blood Worm Moon", na honor di un di e nombernan cu Indigena a duna luna yen den maart.

Den Norte America, e luna a cuminsa mira manera cu a morde esaki for di 1or di mainta, cu su 'totalidad' for di 2:26 di mainta te cu 3:31 di mainta segun NASA.

Na Francia, esaki a dura for di 7:26 di mainta te cu 8:31 di mainta den ora local, segun French Institute of Celestial Mechanics and Ephemeris Calculation.

Solamente e partinan mas west di Europa, manera Francia su region Brittany, a haya chens di mira e totalidad prome cu luna a baha.

Ciudadanonan na New Zealand tin e problema opuesto, cu e eclipse solamente parcialmente visibel mientras e luna ta subi.

Brown no gusta e termino "Luna di Sanger," bisando cu esaki tin un percepcion negativo y ta "origina di un teoria

mal informa tocante e fin di mundo." Sinembargo no tur sociedad a tuma un punto di bista negativo tocante e shownan celestial aki.

Algun hende na Africa tradicionalmente ta mira un eclipse lunar como un conflicto entre Luna y Solo cu por resolve pa medio di "demostra con nos ta traha hunto" riba Planeta Tera y lagando problemanan atras, segun Brown a conta. "E ta un gran storia cu mi ta spera por inspira nos tur."

Pronto un eclipse solar
E ta e prome eclipse lunar total desde ana 2022, pero lo tin otro den september binidero.

Diahuebs su evento ta un "Microluna," cual ta nifica cu e luna ta lo mas leu cu e ta yega di Planeta Tera, cual ta haci esaki parce alrededor di 70% mas chikito cu lo normal, segun e website Earthsky.

E parti opuesto di un "Superluna," manera a ser mira durante 2022 su eclipse lunar.

Algun di e observadornan lo haya otro treat mas adelante den e luna aki – un eclipse solar parcial, cual ta ora e luna ta blokia luz di solo pa Planeta Tera.

E eclipse aki lo ta visibel dia 29 di maart na parti oost di Canada, partinan di Europa, parti nort di Rusia y Nort-West Africa.

Mira un eclipse solar parcial cu wowo sin proteccion ta peligroso. Pa es motibo ta conseha hende usa bril special di eclipse of proyectornan 'pinhole.'

Colegio Pastoor Kraanwinkel a tene un bunita parada cultural

Diabierna mainta, den conexion cu Dia di Himno y Bandera, Colegio Pastoor Kraanwinkel a organisa un bunita parada cultural den e cayanan di Paradera. Prome Minister Evelyn Wever-Croes tabata presente pa asina admira y disfruta di e bunitesa y creatividad cu e docente y alumnonan a desplega e mainta aki.

Prome Minister tabata sumamente impresiona pa mira cu tur klas a participa na e evento y na unda cada un a bin cu un diferente tema, manera naturalesa, flora, fauna, monumento etc. E muchanan tabata hopi entusiasma y tabata baila y gosa hopi den e parada.

E mandatario a expresa cu e tipo di actividadnan asina ta netamente loke nos como adulto mester brinda nos muchanan, pa asina di trempan e muchanan cuminsa siña stima nos cultura. Manera Minister di Cultura Xiomara Maduro semper a bisa "Cultura bo tin cu bib'e", y organisando actividadnan cultural pa e muchanan na un edad jong, na unda nan ta gosa, pasa pret, y wak atras riba un bunita experiencia, ta loke ta siña nan biba nos cultura, y na grandi nan lo sigui balor'e y bib'e.

Prome Minister ta felicita Colegio Pastoor Kraanwinkel cu e bunita iniciativa aki. Tambe ta felicita e cabesante, mayornan, y tur docente cu a traha hunto cu e muchanan pa haci e parada aki uno exitoso.

Sr. John Freddy Montoya nombra como "Poeta di Patria"

E celebracion di Dia di Himno y Bandera a inicia diaranson anochi cu e bunita evento "Poeta di Patria," den cual 16 participante a declama nan poema dedica na nos dushi Pais Aruba.

Comision Celebracion Dianan Nacional (CCDN), Departamento di Cultura Aruba (DCA) hunto cu Comision Arte di Palabra y Fundacion Corector di Papiamento, tabata encarga cu e competencia pa nombra e di 12 "Poeta di Patria"di nos Pais, cual evento ta un iniciativa di Sr. Atan Lee den feliz memoria.

Minister Maduro tabata presente pa asina por a felicita Sr. John Freddy Montoya kende a keda nombra como Aruba su "Poeta di Patria" cu su bunita poema titula "Activa." E mandatario di cultura ta felicita tur participante specialmente e finalistanan, Aurelia Croes, Gila Croes y Dominico Werleman.

Aruba Bank a celebra Dia di Himno y Bandera

Un experiencia unico pa comunidad y cliente

Den cuadro di su celebracion di 100 aña y Dia di Himno y Bandera, Aruba Bank a celebra cu su clientenan y comunidad un experiencia dibertido y interacivo na tur su sucursalnan cu un "Photo Booth" special.

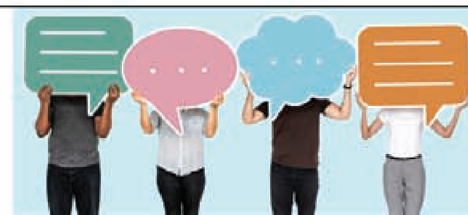
Durante e evento, un "Photo Booth" a wordo instala na tur sucursal di Aruba Bank, caminda tur bishitante por a saca un portret feliz cu famia, amigo, of colega den un ambiente tipico di Dia di Himno y Bandera y a ricibi e potret imprimi como recuerdo.

Participantenan cu a comparti nan portret via social media y uza e hashtagnan di e actividad special aki cual ta #Aruba #NosTaCentennial #LetsCreateMemories a participa pa gana un premio special di Aruba Bank, un "Aruba Experience Tour" pa 4 persona.

Aruba Bank ta desea nos comunidad un ***Feliz Dia di Himno y Bandera***.

OPINION

Entre Briyo y Tragedia: asina tabata bida di poeta Mericano Sylvia Plath

Autor: Arturo Desimone

Sylvia Plath, e poeta femenino mas conoci di Merca, a nace na October di aña 1932 na Boston, Massachussets. El a fayece pa medio di suicidio trinta aña despues 11 di februari 1963 na London. Como hoben el a gana un beca Fulbright pa sigui su estudionan di literatura na universidad di Cambridge na Inglatera. E temponan aya, e escritornan Mericano tabata sinti nan mes di un pais nobo ainda, pues tabatin un respet exagera, casi idolatria, p'e autornan di "mama tera" di suelo Britanico.

E bishita tabata sinti mane' un peregrinahe y un chens pa experiencia cultura. Ayabanda, e studiante stranhero a conoce su futuro casa, esta poeta Britanico Ted Hughes, kende a bira fuente di inspiracion y guia den Plath su escritura p'e resto di su bida cortico. (Hughes ta corda riba un detaye intimo den un di su versonan: con nan prome encuentro a laga e marcanan sangriento caminda Plath a morde su wang.) Nan relacion tabata completo, y hasta hopi di nan pleito a adkiri dimensionnan mitologico den e produccion literario di ambos poeta. Hughes a yuda redacta Plath su manuscrito Ariel, cual a bira un di e bukinan mas exitoso di poesia—Ariel a bende 15,000 copia den e prome 10 luna di su publicacion.

Plath semper a lucha cu bipolaridad y depresion clinico. Su novela autobiografico titula "The Bell Jar", "E Campana di Buceo" ta referi na e personahe su sintimento di alienacion y di a perde cualke capacidad pa relaciona cu e mundo social, cu ta rondona e protagonista tormentoso: e ta sinti un muraya di glas rond di dje. Prome cu e por a haya cas editorial pa e novela, Plath a ricibi carta di rechaso di editornan kende a opina cu, "maske e t'un buki bon skirbi, e parti unda e protagonista ta cay psikicamente den otro parce mas un historia clinico di un patient cu un novela." E buki a wak

luz di publicacion (bou dje pseudoniem Victoria Lucas) poco siman prome cu su decision absoluto di pone fin na su bida (te awendia The Bell Jar a bende 3 miyon di copia). E mainta ey, Plath a lanta shet'or y a percura pa su crianan. El a laga pan cu lechi pa nan, y el a pone klechi fresco den nan camber. El a plak tape rib'e scharnier y n'e rand di nan porta p'e gas monoxido no pasa. Plath a drumi riba flur di cushina, y el a inhala gas dje forno. Su famia a haya berguensa di e acto suicida y e stigma cu esey lo trece: p'esey nan a anuncia, gañando, cu nan yiu a fayece di un virus.

Plath su obranan ta trata tematicanan manera: mitologia Griego y naturalesa; e psicologia di relacion entre tata cu yiu muhe; y e frustracion cu e tabata sinti encuanto e condicion di vulnerabilidad femenino. Su smaak pa bida tabata en conflicto, no solamente cu e tendencia suicida, pero tambe cu e limitenan riba loke hende muhe tin mag di haci. Plath lo a lamenta cu e lo mester anda cu cuidao sin por tribi di biba e tipo di aventura cu hopi escritor masculino a yega di conoce, por ehempel di biahamento pa e paisnan peligroso, of di nabega e ambientenan di otro clasenan social mas margina. E poeta tambe a refleha hopi riba e peso historico di su sanger Aleman infecta cu culpabilidad p'e crimennan di di dos Guera Mundial: un bahul di scuridad, cu el a hereda di su tata, Otto, un profesor universitario kende a fayece ora Plath tabata mucha. Den su bida pasional el a rebela contra e frialdad di su cultura famiar Aleman-Mericano di clase media, y no hopi dje poetanan Mericano di generacion posterior a yega di tin un verso asina autentico y provocativo. Akinan por lesa mi traduccion di un di Plath su poemanan mas famoso, "Daddy", na Papiamento.

"Papi" (Traduccion di e poema "Daddy" di Sylvia Plath. Traductor: Arturo Desimone.)

Bo no ta sirbi mas, bo no ta sirbi mas
Nada mas, sapato preto preta
Caminda mi a biba,
ayaden
maner'un pia
pa trinta aña largo, blanco y pober
Apenas m'a tribi hala rosea of pega un atchu
Tata, mata mi mester a mata bo.
Bo a muri prome cu mi a haya tempo—
Marmer pisa, un saco colma cu Dios,
Teribel statua cu un dede cubri cu cuero gris
Grandi mane' un foca di San Francisco
y un cabes den lama di Atlantico bizaro
Unda ta spula un berde colo di bonchi rib'e blauw
den e awanan di e tan bunita Nauset.
Mi tabata resa cu nan lo rescatabo.
Ach du. Ach U.
Den bo lenga Aleman, den e ciudad Polaco
Habraca bou dje wielnan
di asina tanto guera, guera, guera.
Ma e nomber dje ciudad ta comun.
Mi amigo Polaco
a bisami cu tin un docena of ta dos.
Anto asina mes mi nunca por a bisa na unda abo
a hinca pia, bo raiz.
Nunca mi por a papia cu bo.
E lenga mara den mi kaak.
Ik, ik, ik, ik,
Esey so apenas mi por a tribi.
Shorota den e trampa dje waya prikkeldraad
M'a pensa cu cada Aleman tabata abo mes.
Y e lenga obsceno
un trein, un train,
lastrando mi mescos cu Hudiu.
Hudiu pa Dachau, Auschwitz, Belsen.

M'a cuminsa papia manera un Hudiu.
Mi ta kere cu por ta mi ta Hudiu.
E sneu di Tirol, cerbes cla di Viena,
nan no ta djey puro, ni berdadero.
Ami, cu mi avochi Gitana y cu mi suerte straño
y mi pak'i carchi Tarot, y mi pak'i Tarot
tin bon chens cu mi mes t'un tiki Hudiu.
Semper mi tawat'in miedo di bo
cu bo Luftwaffe, cu bo bomboshi
cu bo badabada full bruha.
Y bo snor nechi frega.
Y bo wowo Ario: blou cla.
Homber-Panzer,
Homber-Panzer, oh, Abo—
No Dios,
Ma, un Swastika
asina preto, cu niun shelo lo por pasa
preta, door di dje.
Cada muhe ta adora un Fascista,
e bota den cara,
cu e curason bruto
bruto d'un burusi mane' abo.
Bo ta para dilanti dje borch'i scol, papi
den e potret cu mi tin di bo, papi,
cu kiebro den bo cachete
y no den bo pia pi'abou, papi,
ma, esey no ta hacibo menos djabel, papi,
menos e homber preto kende a morde
mi curason bunita cora pa partie den dos, tata,
dos aña mi tabatin ora cu e aldeanonan
a derabo, papi
ora mi tabatin binti, ami a purba muri,
pa mi por yega bek, bek bek cerca bo.
M'a kere cu hasta e wesonan lo sirbi
ma, nan a rancami for dje saco, habraca
y nan a pegami bek den otro cu hopi lijm.
E ora ey, mi tabata sa kico mester haci.
Traha m'a trah'un maquette,
un popchi-skelet di bo,
wantomba, shon henter na preto bisti
cu un hoyada, cu un mirada net fo'i dje kaft di Mein Kampf.
Y un amor p'e reki di tortura
y p'e schroefmento.
Y mi a bisa nan cu si, si.
Anto aworaki, papi, porfin ta cla mi ta.
E telefon preto a keda ranca na su raiz,
e bosnan no por drenta mas mane' bichi.
Si nan mata un homber, ta dos nan a mata—
E vampiro cu a gañami cu t'abo e ta
Y kende a bebe mi sanger pa henter un aña largo,
shete aña, pa, si di berdad sa bo kier sa.
Papi, drumi bo por drumi.
Tin un clabo blou cla sinta
den bo curason gordo preto
anto pueblo nunca a gustabo.
Balia nan ta balia, trapando riba bo.
Esnan semper tabata sa cu t'abo.
Papi, papi, yiu'i puta, ta cla mi ta.

Traduccion : Arturo Desimone

BARCA vs REAL: The Domino Challenge!

Si shonnan, e ta confirma! Diasabra awor, 15 di maart, cuminsando pa 8'or di anochi, e unico y mundialmente famoso Domino Square Garden, situa net n'e grens entre Calabas y Kudawecha, lo presenta e tan spera "Clasico" den domino entre e fanaticonan di Barca contra esnan di Real Madrid! Shonnan, un ta cos di perde! Un sambombaso unico!

Ta caba den "wandelgangen" tin papia cu ta bay tin cumpramento di referee, y cu esnan interesa por acudi na e website cumpraboreferee.com pa mas informacion! Fanaticada di Barca kiermen cu ta asina so Real por gana nan, mientras cu fanaticada di Real kiermen cu pakico cumpra referee si nan popchi Real di voodoo por pone ken cu nan kier "slip"! Shonnan, manera nan ta bisa na Hulandes: "de spanning stijgt ten top"! Ya caba tin un tension di corta rosea e ultimo simannan aki, y tin rumornan pisa ta core rond cu entre ambos grupo di fanatico tabata tin un bulamento di cura pio cu hordenlopen den weganan olimpico!

E lista di integrantenan di ambos team ta impresionante! Demasiado pa bay nombra tur den e relato aki, pero asina mes nos a logra capta algun. Pa Real lo ta bay tin entro otro nada menos cu Tony Trimon, Andy, Pachi, Roy Sneek, Ronny,Obispo, y "Da Big Boss" Yoyo! Pa Barca tin entendi cu Dago, Tico, Ditto, Michel, Rutsel, Glenn, y nada menos cu Indio lo t'ey den nan militancia!

Shonnan, bini un bini tur, diasabra awor 14 di maart cuminsando pa 8'or di anochi, p'e candeloso encuentro entre TEAM BARCA vs TEAM REAL, aya n'e unico palacio di domino, e mundialmente conocido Domino Square Garden. Manera di custumber, entrada ta completamente gratis pa pueblo en general, y pasapalonan lo skeiro rond completamente por nada durante halftime! Yega!

OCA ta organisa Feria Himno & Bandera

Organisacion Caballista Arubano ta organisa e segundo competencia pa 2025, Feria Himno y Bandera, cual lo tuma lugar Maart 22 y 23 na Villa Floralina.

E competencia aki lo cuminsa diasabra 5 PM cu categorianan di cabay di tur modalidad. Diadomingo lo tin competencia di equitacion, pues pa e Jinete & Amazona. E competencia lo wordo husga pa hues di USA, Rogelio Moreno kende tambe ta Vice presidente di e Comite di Hues di CONFEPASO. Bar y cushina lo ta bon surti ambos dia.

Papaya Ranch ta rindi honor na Sr. Haime y Sra. Brigida Dijkhoff

Weekend proximo Papaya Ranch ta organisa su Torneo Himno y Bandera di bolas criollas cu un participacion di 62 ekipo total. Cu gran aprecio Papaya Ranch ta rindi honor na Sr. Haime y Sra. Brigida Dijkhoff, fundador y hungadornan di ekipo Jairo's Bolas Team. Pa Haime y Brigida su gran dedicacion y amor pa bolas criollas pa mas di 20 aña, Papaya Ranch ta dedica e torneo aki na e gran personanan aki.

Diadomingo 16 maart 2025 pa 9:45 mainta lo tuma inicio di Torneo Himno y Bandera di Bolas Criollas na Papaya Ranch unda Sr. Haime y Sra. Brigida lo saca prome bola. Despues weganan di infantil, hubenil, damas y caballeros lo sigui durante dia te cu 7:00 di anochi. Dialuna 17 maart 2025 lo sigui cu e weganan y diamars 18 maart 2025 pa 10:00 mainta lo tin canto di Himno y hisamento di Bandera pa despues ekiponan sigui bataya pa asina atardi tin e gran final pa haya resultado di Campeon, Sub-Campeon, 3er y 4to lugar den cada categoria. Tambe lo tin premio pa Mihor Boche y Mihor Arime den cada categoria. Pa culmina e torneo lo tin ambiente musical di Shine Music Aruba desde 5:00 atardi, bin baila y gosa!

Papaya Ranch ta invita henter pueblo di Aruba pa bin duna honor y aprecio na Sr. Haime y Sra. Brigida Dijkhoff. Tambe bin apoya nos ekiponan di bolas criollas y pasa dia cu famia y disfruta di un bar bon surti y cushina crioyo crioyo! Ban hunto celebra nos Dia Nacional y engrandece bolas criollas y deporte di Aruba en general.

A elogia dos security pa e area turistico cu di nan propio boluntad a ruim op sushedad

Mainta tempran nos a logra capta momento cu esnan cu ta percura pa seguridad di e turistanan na beach di nan propio boluntad a piki tur e sushedad formando mahos bista.

Nan merece un bon applauso pa nan bon gesto aki cual no ta nan trabao pero ta hacie! Mar'e tin mas hende ta haci mescos pa asina nos tin un isla mas dushi cu nos por disfruta di dje.

Auto a subi caminda net ora un otro a baha y a accidenta

Diamars anochi a drenta informe di un accidente cu hende herida na Jan Flemming mesora a dirigi tanto polis como ambulans na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un Toyota Tercel a bay bira na man robes y un auto a sali den su banda e impacto a pone e Tercel cu a caba di lora a haya dolor di nek. Na yegada di e ambulans nan a atende e dama na e sitio mes.

Segun e otro chauffeur e no a mira e auto y a subi sali su dilanti cu e consecuencia ya conoci.

Chauffeur a bolter despues di hala pa un auto den via contrario

Diaranson mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida riba e caminda di Cruz pa Kapel di Alto Vista, mesora a dirigi tanto polis como ambulans na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un chauffeur a bay hala pa un auto contrario el a dal na un piedra banda di caminda y a kentel.

Den e kentelmento e dama a resulta herida, na yegada di e ambulans nan a atende y a transporte pa hospital.

Wayanan di coriente a zak te colga abao formando peliger pa e trucknan halto

Diaranson madruga a drenta informe di cu un truck a ranca un waya di coriente colgando hopi abao na Kudawecha, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu un waya di coriente cu un truck a pasa ranca e waya cu tabata colga hopi abao formando peliger di cu trucknan halto a pasa ranca esaki y coriente a bay na un cas.

Elmar cu tambe ya a ser avisa a presenta y a resolve e problema aki y a conecta coriente bek na e cas perhudica.

Accidente despues di maniobra peligroso na Avenida Milio Croes

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na Avenida Milio Croes, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un chauffeur a bay haci un maniobra peligroso y a ocasiona e accidente. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Accidente pa falta di preferencia dilanti Noord Medical Center

Diaranson merdia a drenta informe di un accidente na e crusada dilanti Noord Medical Center, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un Pick-up D-Max a bay reverse subi caminda sin a duna preferencia na e Hyundai Accent cu tabata bini for di Alto Vista y a bay dal den esaki.

Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Auto a dal porta di cura na un cas na Cumana

Diaranson merdia a drenta informe di un accidente na Cumana, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un porta di cura di un garashi. Afortunadamente ningun hende a resulta herida

D.O.W. a inicia cu trabaonan na ex-edificio di Nicky Habibe

Diaranson mainta D.O.W. a cera partinan di caminda di Caya G.F. "Betico" Croes esaki en conexion cu trabaonan pa basha e edificio abao y ruim op esaki.

En conexion cu su estado di cay den otro unda esaki lo por herida un of otro persona.

Accidente pa falta di preferencia na rotonde Ponton

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na e rotonde Ponton riba E.J. "Watty" Vos Blvd., mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda e chauffeur di e Hyundai Tucson no a duna preferencia na e Honda Civic y a bay dal riba dje. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Takelwagen mester a bin busca e Tucson pasobra a kibra e wiel banda robes.

Chauffeur cu a haya chens di un banda a subi sin wak otro banda, causando accidente

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida na Piedra Plat, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente pa falta di preferencia unda e chauffeur di un Toyota Yaris a haya chens di un banda pero no a mira cu tabata bin un pick-up di otro banda y esaki a bay dal e Yaris bir'e 90 grado mand'e bay dal un otro auto blanco para riba e liña. Polis a ripara cu e Yaris no tabata tin su papelnan na ordo. E chauffeur di e pick-up tabata keha di dolor na su brasa.

Na yegada di e ambulance nan a atende e persona herida como tambe e otronan y a atende nan na e sitio mes.

Mas di 20 mucha a spanta ora palo di luz a cay riba bus

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente poco usual na Sabana Liber, mesora a dirigi tanto polis ambulance como tambe bomberonan di e ekipo di rescate di bomberonan na e sitio.

Na yegada di e patruya tabata poco confuso con e accidente aki a pasa pero despues di un bon splicacion a bin compronde cu un truck tabata pasando na un cas riba un cero y e box a pega na e truck. Esaki a ranca e palo di luz cual a cay riba e bus.

Tabata tin chispanan di candela di coriente ta spart tur caminda pero tur mucha cu tabata den e bus a logra sali ileso for di esaki como tambe e trahadonan di e truck.

Pa basta rato a tene e caminda aki cera pa trafico.

Turista a accidenta cu UTV ora e no a sigui instruccion di e tour guide

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente riba e caminda di "offroad" di Dos Playa pa Natural Bridge y cu nan ta hibando e victima cuidadosamente pa Natural Bridge. Mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya na Natural Bridge a bin compronde cu aki ta trata di un turista riba un UTV kende no a sigui e instruccionnan di e tour guide y a bay pasa na banda unda tabata tin un buraco y ora e UTV tabata riba 2 wiel el a primi brake y a bolter den banda. E turista a resulta herida na su pia.

Na yegada di e ambulance nan a atende e turista y a transporte pa hospital mientras a hiba su casa cu un van di e compania mes pa hospital.

Invitacion pa participa na "Kico nos ta come" a sali

Cuminsando diabierna 14 di maart e prome invitacionnan pa participa na e investigacion "Kico nos ta come" lo cuminsa yega e diferente hogarnan na Aruba. Manera DVG a informa anteriormente entre 24 di maart cu 30 juni 2025 Departamento di Salud Publico den colaboracion cu IBISA, CBS y WEB Aruba N.V. lo bay ta eherciendo un Total Diet Study (TDS) cu ta un estudio total, cientifico pa por haya informacion di nos comunidad riba producto y alimentonan mas consumi na Aruba y analisa e resultado di esaki cu malesanan cronico manera diabetes, presion halto y obesidad.

Pa cu e encuesta aki 500 adres a wordo selecciona pa CBS, reparti rond di ful Aruba. E 500 adresnan selecciona lo bay ricibi un carta den nan postbus cu e invitacion pa participa na e investigacion "Kico Nos Ta Come?". Den e dianan cu ta sigui un encuestador lo pasa na e casnan cu a haya e invitacion pa selecciona den e cas un persona pa participa. Na e encuesta aki por participa solamente cuidadonan cuminsando for di 18 aña bay ariba y tur datos ta keda anonimo.

E studio aki ta consisti di 2 parti:
1. un survey (pregunta) di kico nos ta come. Pa cu e parti aki e encuestador lo pasa na e cas na 2 ocasion pa haci diferente pregunta.
2. un estudio di laboratorio pa e parti quimico. A base di resultadonan di e survey "Kico nos ta come" WEB Aruba N.V. lo haci investigacion riba e productonan mas usa y consumi.

E implementacion di e TDS ta importante pa diferente motibo:
1.) E estudio ta hunga un rol crucial pa locual ta safety di nos cuminda. Door di investiga sistematicamente ki substancia nos ta ingeri door di nos alimento,pa nos por identifica e riesgo na tempo y ahusta maneho.
2.) Ademas, e estudio ta duna informacion valioso pa esnan cu ta responsable pa desaroya maneho y pa e industria di alimento. E resultadonan ta yuda pa tuma decisionnan informa tocante safety di nos alimento, y nan produccion.
3.) e tin influencia riba educacion di e consumidor. Door di duna informacion tocante lo cual realmente tin den nos cuminda, nos lo por tuma decisionnan mas informa y consciente pa locual ta nos salud y bienestar.

Pa mas informacion like nos Facebook page Directie Volksgezondheid DVG Aruba, Follow nos riba Instagram directie_volksgezondheid_aruba, subi nos website www.dvg.aw, yama nos na 5224200 of mail nos na servicio@dvg.aw

---

Resultado Sorteo
Maart 14

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
0849	9930	8000	9270
2403	5656	SUPER5	0216
9002	9896	-	4125

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 4564	Sorteo # 8497
	0174	1542
	1112	4971
	9058	2255
MULTI-X	FP	FP
BIG 4	Sorteo # 4564	Sorteo # 7541
	6920	6500
MULTI-X	X2	X3
1OFF	Sorteo # 2620	Sorteo # 2246
	1741	0199
ZODIAC	Sorteo # 4564	Sorteo # 6300
	2840	3093
	Tauro	Tauro
LUCKY 3	Sorteo # 1438	Sorteo # 1230
	294	753
MULTI-X	X2	X3

LOTTO 5

Sorteo #		Joker Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x Match 4+	190.000,-
0	x Match 4	
0	x Afl. 12,00	

LOTTO DI DIA 01-03-13-16-19

Sorteo # 6770		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	58.000,-
10	x Match 4	
154	x Afl 8,00	

MINI MEGA 02-14-24-25

Sorteo # 1749		Mega Ball 03
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	290.000,-
5	x Afl. 500,00	
53	x Afl 50.00	
84	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 400.000,-**

KORSOU Sorteo #

En conexion cu Himno y Bandera diamars 18 di maart no lo tin sorteo di Lotto

En conexion cu dia di Himno y Bandera, lo no tin sorteo di merdia y anochi di Lotto, E Loteria di Aruba ariba diamars 18 di maart. Sorteo di Lotto ta sigui normal ariba diaranson 19 di maart cu weganan di merdia 2:30 PM y benta ta cera 2:15 PM y anochi 7:45 PM benta ta cera 7:30 PM.

Pa e sorteo di Mini Megay Mega Plus, e sorteo lo hunga riba dialuna 17 di maart pa 7:45PM.

Tambe Lotto ta ofrece bo e opcion pa por cumpra bo weganan di Lotto Online, kiermen si bo no tin chens pa sali cumpra bo weganan preferi di Lotto, bo por cumpr'e for di bo smart phone, tablet of bo computer!

Si ainda bo no tin un cuenta di Lotto Online, bishita www.lottoaruba.com, traha bo cuenta di hungado y asina cu bo wordo aproba, bo por cuminsa hunga Lotto online tambe!

Lotto, E Loteria di Aruba tin diferente wega, Catochi, Big 4, 1-OFF, Zodiac, Wega di Number di Korsou di Lotto, Lucky 3, Multi-X, Lotto di Dia, Lotto 5, Mini Mega y cu su Mega Plus y e diferente weganan di Raspa y Gana y Instacash. Cumprando Lotto bo ta contribui na deporte riba nos isla. E meta ta pa organisa loteria, cambia bida di su hungadonan y na mes momento inverti den deporte local pa medio di donacionnan na e comision di subsidio.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
del Pueblo :	Seroe Preto:
Tel. 582 1253	Tel. 584 4833
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Un pushi a reuni cu su doño despues di e candela na LA

(AP) - Aparentemente e creencia cu pushi tin 9 bida ta berdad pa un Maine Coon di California yama Aggie.

Pa dos luna largo a pensa cu e pushi stima tabata morto despues di e candela cu a surgi na Los Angeles recientemente, lagando su cas completamente destrui. Sinembargo su doño, Katherine Kiefer di 82 aña, tabatin speransa ainda.

Durante fin di siman, Kiefer a haya un yamada di West Los Angeles Animal shelter. Su yiu muhe Carolyn Kiefer a comparti nan reunion diasabra den un video di TikTok cu rapidamente a genera mas di 1 miyon like. Den e video por mira Katherine na yoramento mientras e tabata brasa Aggie. “Mi tabata hopi preocupa cu mi mester a lanta y descubri cu tur cos tabata un soño,” el a conta.

Kiefer tabata na un cita medico e dia cu e candela a impacta su bario y su yiunan no por a haya Aggie - ken tabatin e custumber di sconde - ora cu nan a purba rescat’e. “E unico cos cu mi mama a puntra tabata: ‘boso a sali cu Aggie?’” Carolyn a conta.

Varios dono di mascota a enkontra dificultad den gara nan bestianan domestica durante e panico y puramento pa evacua di e candela na Palisades den januari.

Aggie, ken tin alrededor di 5 aña, a ser duna na Katherine Kiefer pa un amistad durante e pandemia di covid-19. Usuarionan riba red social tabata asina conmovi pa e reunion cu nan ta pidiendo actualisacion diario. E famia su campaña di 30,000 dollar pa Aggie su gastonan di veterinario a surpasa 21,000 dollar pa diamars atardi.

E pushi a ricibi sanger varios biaha y awo ta den man di specialista. “Basicamente e tabata djis curo y weso, y den un estado di hambruna absoluto,” Carolyn a bisa.

E famia lo oficialmente reuni

cu Aggie ora cu e sali for di hospital diahuebs. Kiefer a bisa cu e tin tempo ta warda ansiosamente y e tin un mensahe pa demas doño di mascota: “No subestima pushi,” el a declara.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe nochi: levemente te parcialmente nubia y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubia sin awasero di importancia

Temperatura maximo 32 grado Celsius
Temperatura minimo 26 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 38 grado Celsius
Uv index: 12

Bahada di solo : 6:50 pm
Subida di solo : 6:47 am

Biento:
Modera for di direccion generalmente oost; forsa 3 te 4 (12 te 30km/ora, 7 te 16 nudo)
Den di dia basta fuerte te posiblemente fuerte den rafaga; forsa 5 te 6 (40 te 61km/ora, 17 te 27 nudo)

Situacion general di tempo:

No ta premira cambio den e estado di weer durante e periodo di pronostico aki. Extension di e area di presion halto riba Atlantico lo domina weer den e region local. Esaki lo mantene e actual condicionnan seco.

Condicionnan maritimo/estado di lama:
Na partinan protege di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil 1 pa 2 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: trankil te modera cu olanan alrededor di 3 pa localmente 4 pia.

*"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa". Salmo: 23*

A bai sosega den brasa di Señor:

Margarita Laclé

mihor conoci como "Rita" of "Chichi"
***22-02-1938 - †12-03-2025**

Na nomber di:
Rumannan:
†Maria Lorencita Petrochi-Laclé
†Basilio Petrochi-Laclé
†Fabiano y †Sila Laclé-Laclé
†Cerilio y †Teresita Laclé-Vrolijk

Subrina/o nan manera yiu: Catrien Petrochi, Jany y Dina Petrochi-v/d Linden, †Eugenia y Tico Bremer-Petrochi, Irenea Petrochi, Cecilia Petrochi, Shonlé y Astrid Petrochi-Dijkhoff, John Petrochi y Marjolène Janissen

Demas subrina/o nan: Mary y Hans Klappers-Laclé y famia, Elsa Laclé y famia, Corry Laclé y famia, Frans y Adalide Laclé y famia, Ady y Ines Laclé y famia

Manera subrina/o nan mescos nieta/o nan: Janine, Janette, Ludwiska, Raymond, Gerald, Iraima, Charitsa, Roland, Lucina, Clarissa, Cislaine y Dianne.

Su prima stima:
Lucia Wouters-Croes y famia

Su Ihanan:
†Eugenia Bremer-Petrochi, Ludwiska Petrochi

Su ex-colega y amiga:
Angelica Tromp

Primo y primanan y conocirnan.

Demas famia: Laclé, Petrochi, Bislik, v/d Linden, Bremer, Navas, Jansen, Dijkhoff, Vrolijk, Cruz, Kelly, Werleman, Inocencia, Duarte, Albertus, Gonzalez, Sintjago, Croes, Gilbert, de Cuba, Tromp, Westerburger, Klappers, Thijsen, Nava y Kock.

Acto di entiero y condolencia lo tuma lugar dialuna 17 Maart 2025 di 9or pa 11or di mainta na Aurora Funeral Home. Despues lo sali pa Santana Catolico na Paradera.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida cualkier famia/conocir.

Disculpa nos pero despues di entiero nos no ta recibi bishita di condolencia na cas.

*"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23*

Nos ta anuncia fayecimento di:

Apolonia Teresa Tromp-Cecilia

*10-04-1940 - †12-03-2025

Na nomber di su:
Esposo: † Sixto Tromp

Yiunan:
† Mistica Tromp
Sylvia Tromp
David Tromp y Elvira Gomez
Ruby Tromp y Irene Robert
Eric Tromp
Mirayma Tromp
Moizes Tromp

Manera yuinan:
Ramiro Tromp y famia
Marcie de Jong y Famia

Nieto/a nan: Sharlenne De Camps-Tromp y Josapatrich De Camps, Lionel Tromp y Gerlien Kelly, Darleen Tromp y Ricardo Maduro, Raymond Tromp y Carol Zievinger, George Tromp y Jourdaine Tromp-Ras, Davidson Tromp, Indira Tromp y Christian Danjo, Daniela Tromp, Desiryen Tromp

Bisanieto/a nan: Waylenne Maduro, Zennon Maduro, Joslenne De Camps, Sjodienne De Camps, Json De Camps, Jeonell Tromp, Jaython Tromp, Jayson Tromp, Quinten Tromp, Quillen Tromp, Edrick Kock, Daric Maduro, Zikiel Maduro, Sophia Maduro, Lee-ann Tromp, Shaylee Tromp, Kehlani Tromp

Demas famianan na Boneiro y Curacao, primo y primanan y conocirnan.

Demas famia: Tromp, Cecilia, Maduro, De Camps, Kelly, Velaque, Oduber, Sanchez, De Windt, Gomez, Robert, Ras, Zievinger, Danjo.

Ta invita pa e acto di entiero cu lo tuma lugar diaranson 19 di maart 2025 na Aurora Funeral Home di 2:00 pa 4:00 pm, despues lo sali pa Santana centraal na Sabana Basora.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida cualkier famia/conocir.

Disculpa nos per despues di entiero nos no ta ricibi bishita di condelencia an cas.

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada; den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega. E ta hibami na awa tranquil, pa mi bolbe Haña forsa". Salmo:23

Cu inmenso tristesa na nos curason, pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta participa fayecimento cristianamente di nos estimado Tata, Welo, Bisawelo, Ruman y Omo:

Lucas Tromp (ex-empleado di LAGO)

Mihor conocí como Luca of Omo Lulu
***17-10-1935 - †12-3-2025**

Viudo di: †Sra. Emerita Tromp - Thiel

Yiunan Stima: †Rina & Roberto Croes – Tromp
Roslyn (Roosje) & Edwin (Jack) Tromp – Tromp
Ludmila & Jose Harms - Tromp

Nieta/Nietonan Stima:
Rosienne Tromp
Ranzinho & Diana Tromp Burbano
Rhadyn & Richard Fingal Croes
Rhansley Croes
Yitzhak Harms (Hulanda)
Yitzwirah Harms

Bisanietonan: Khyler Farro, Conner Farro

Bisanieta: Ivana Tromp
Rumanan:
†Max & †Valentina Tromp - Ruiz
†Adelberta & †Seferino Tromp - Tromp
†Theresita Tromp
†Mateo & Theresita Tromp – Ruiz
Filomena Tromp
Marianita & Juancito Giel - Tromp

Sobrino/Sobrinanan:
Maria Maduro & Fam., Max Jr. Tromp & Fam., Nelson Tromp & Fam., Seferino Jr. Tromp & Fam., Roland Tromp & Fam., Linda Kock & Fam., Alexander Tromp & Fam., Sergio Tromp & Fam., Andre Tromp & Fam., Vanesca Tromp., Anoushka Calorina & Fam., Jeanella Tromp & Fam., Moraima Brown & Fam., Michelangelo Giel.

Concuña:
Sra. Vda. Reginita (Ninita) Thiel – Croes

Manera Sobrino/Sobrinanan:
Aurora Croes, Erica Tromp, Rene Tromp, Ludwina Winterdaal, Gladys Winterdaal, Melva Tromp, Calvin Winterdaal, Lila Winterdaal, Varida Ras, Edith Rogowski, Mabel Ras, Renny Ras, Arleen Ras, Rudi Ras, Eric Ras, Charlene Ras, Suzy Thiel, Walter Thiel, Gina Thiel, Junny Thiel.

Consuegro/a: Jacinto & Maria Harms – Stamper
Comadre y Compadre: Aurora & Esy Croes
T
ur su Primo y Primanan, Ihanan, Bisinjanan y Conocirnan.

Ta invita pa assisti na **acto di condolencia y entiero** cu lo tuma lugar Dialuna 17 maart 2025, di 9or pa 11or di mainta na ROYAL Funeral Home. Después cumpliendo cu deseo di e defunto pa Santana Cathólico na Oranjestad cerca su Esposa y Yiu.

Nos disculpa si encaso nos por a lubida un of mas persona den nos tristeza.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi no tin falta di nada. Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega. E ta hibami na awa trankil, pa mi bolbe haña forsa"

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima, ruman, omo, amigo:

Samuel Marcolino Lacle
Miho conoci como "Ompi"
***27-07-1956 - † 13-03-2025**

Na nomber di su rumannan, tanta y omonan, subrino y subrinanan, swanan y demas famia y bisiñanan.

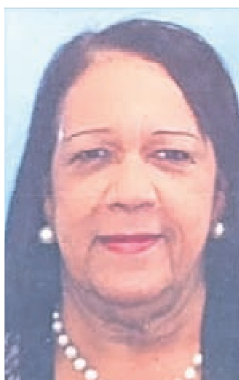
Condolencia y despedida lo tuma lugar riba Diasabra 15 di maart 2025 na Aurora Funeral Home di 9or pa 11or.

Despues di despedida e **acto di cremacion** lo tuma lugar den seno familiar.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Laga tur loke ta spera mi ta bunita
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita
Laga tur locual cu mi laga atras keda bunita y
Laga esakinan termina den tur buniteza.

Cu dolor na nos curason pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Elva Magda Blom-Boyé
***06-10-1946 - †13-03-2025**

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Laga tur loke ta spera mi ta bunita
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita
Laga tur locual cu mi laga atras keda bunita y
Laga esakinan termina den tur buniteza.
Autor: Cado Wever.

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Salomon Boekhoudt
Cariñosamente yama "Chomon"
***22-09-1940 - †13-03-2025**

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Merca ta riesga ciere di gobierno despues cu lider Democrata ta evita confrontacion

(AFP)—E Senado Mericano ta parce mas cerca di evita un ciere di gobierno ayera cu por causa daño economico despues cu e lider di e Democratanan a evita un confrontacion grandi cu Presidente Donald Trump.

E Democratanan ta sinti e impacto di e recortenan drastico di gasto cu Trump a impone, destruyendo un parti completo di gobierno y eliminando e rol di Congreso, algo cu criticonan ta bisa ta un uso di poder anticonstitucional for di e Cas Blanco.

Hopi miembro di e partido ta argumenta cu si nan no sostene e ley di presupuesto di e Republiconan pa mantene e gobierno den funcion pa seis luna mas, esaki lo duna un nan un oportunidad pa demostra oposicion na e plan di Trump. Republicanonan tin un mayoria chikito cu 53 di e 100 asientonan den e Senado, pero nan mester un parti di e sosten Democrata pa yega na e 60 voto necesario pa pasa e ley.

Prome cu e deadline ayera anochi, lider di e Senado pa e Democratanan, Chuck Schumer—ken semper a insisti cu bo no mester cera e gobierno pa motibo politico— a bisa cu e ta duna su voto di sosten.

El a bisa cu si e Democratanan blokia e ley y e caos cu lo sigui ora cu e gobierno keda sin fondo temporalmente, lo ta "un regalo" pa Trump. Hopi Democrata importante tabata rabia cu Schumer, pero ayera trempan, Trump a expresa su satisfecho cu e decision.

"Pabien na Chuck Schumer pa haci e cos corecto—Mester tin 'corahe' pa haci esaki!" Trump a skirbi

riba su plataforma Truth Social.

Schumer a ricibi sosten di senador Democrata di Pennsylvania, John Fetterman. Pero Schumer no a bisa explicitamente na su sostenedor den e Senado con nan mester vota, treciendo e pregunta dilanti si suficiente Democrata lo uni cu e Republicanonan.

Desafia Elon Musk?
Merca a mira cuater ciere gubernamental cu a dura mas cu un dia laboral, cu e ultimo tumando luga durante e prome termino di Trump. Durante un ciere, te cu 900,000 empleado federal por ser manda cas, mientras cu 1 miyon adicional cu ta considera esencial—di controlador di tradico aereo pa polis—lo mester traha sin pago.

Nan lo ricibi pago mas despues ora e Congreso aproba un ley di presupuesto.

Mientras tanto, Mericanonan lo tin cu enfrenta un gobierno paralisa. Seguridad Social y otro beneficionan ta protegi, pero e servicionan gubernamental por ser atrasa, parkenan por cera, y inspeccionnan di seguridad alimentario por ser suspendi.

E conflicto mas reciente ta enfoca riba un programa amplio maneha pa e Departamento di Eficiencia Gubernamental (DOGE), cual ta ser dirigi pa Elon Musk, consehero di Trump y su donante principal.

DOGE tin e obhetivo di recorta $1 triyon di gasto federal e aña aki y ta afirma cu a logra mas cu $100 biyon di ahoronan, aunke segun dato verifica e cifra berdadero ta hopi mas abou.

Democratanan mas nobo ta frustra cu loke nan ta mira como un manipulacion ilegal di e CEO di SpaceX y Tesla den e burocracia federal, y nan kier pa nan lidernan resisti Trump y DOGE.

Pero algun lider importante den e partido a adverti cu un ciere di gobierno por beneficia Musk, distrayendo atencion for di e accionnan mas impopular di DOGE y facilita un anuncio pa mas despedido.

Republicanonan ta expresa confiansa cu lo tin suficiente voto Democrata pa e ley pasa, considerando cu algun senador den oposicion ta enfrenta un eleccion importante di medio termino na 2026 y no kier carga e culpa pa e caos den e Congreso.

Jon Ossof, un di e senador Democrata mas vulnerabel di Georgia, a bisa, sinembargo, cu su voto ta "no."

El a critica e Republicanonan cu a skirbi e ley, bisando cu nan no a pone "ningun restriccion riba Trump su administracion iresponsabel y fuera di control."

John Thune, lider Republicano den e Senado, a bisa ayera cu e no a papia ainda cu su equivalente Schumer, pero a conta Punchbowl News: "Pa pasa esaki y kita e situacion for di caminda ta e miho cos cu por pasa pa tur hende e momento aki."

Collapse di UNRWA lo condena henter un generacion di muchanan Palestino, segun lider di agencia

(AFP)—E lider di UNRWA a averti diahuebs cu si e agencia di e Organisacion di Nacionnan Uni pa refugiadonan Palestino collapse, esaki lo kita e educacion di un generacion di mucha, "sembrando e simia pa mas extremismo."

Indicando un situacion di fondo hopi critico, Philippe Lazzarini a averti tocante "e riesgo real cu e agencia lo collapse." Si esaki pasa, el a conta AFP, "nos ta definitivamente sacrifica un generacion di muchanan, cu lo falta un educacion adecua."

Durante mas cu siete decada, e Agencia di Alivio y Trabao di ONU pa Refugiadonan di Palestina a provee yudansa esencial, incluyendo educacion y cuido di salud na refugiadonan Palestino.

Lazzarini a describi e organisacion como "un lifeline" pa casi seis miyon refugiado Palestino bou su cuido den Gaza, West Bank, Libanon, Jordan y Siria.

Pero UNRWA a ser fuertemente critica pa Israel durante añas largo, y e critica a aumenta drasticamente despues cu Hamas a haci su atake mortal riba Israel dia 7 di october 2023, cual a causa e guera devastador na Gaza.

E alegacion di Israel na comienso di aña pasa cu algun empleado di UNRWA tabata involucra den e atake a haci cu un grupo di nacionnan a stop temporalmente nan sosten pa e agencia cu ya tabata luchando cu placa.

Mas tempran den aña, Israel a dicidi di corta tur lazo cu UNRWA, prohibiendo e

agencia di opera den teritorio Israeli.

Mientras cu e por sigui opera den Gaza y West Bank, e ta prohibi di tene contacto cu funcionarionan Israeli, cual ta haci e trabao pa coordina y entrega ayudo humanitario mas dificil den e teritorionan Palestino.

Israel ta argumenta cu UNRWA por ser reemplasa pa otro agencia di ONU of NGO-nan.

Lazzarini a bisa mas trempan den siman cu si e unico obhetivo ta "trece trucknan cu ayudo humanitario pa Gaza" pa enfrenta e crisis causa pa e guera, si por haci esaki cu otro organisacion.

Pero el a enfatisa cu e rol di UNRWA ta hopi mas amplio. "En principio nos ta duna servicio manera gobierno," el a conta AFP. "Mi no ta mira ningun NGO of agencia di ONU cu ta drenta hopi lihe pa duna servicio manera un gobierno."

El a adverti cu si UNRWA perde su servicio di educacion, e consecuencia lo ta hopi serio. "Si bo kita e educacion di 100,000 mucha muher y mucha homber na Gaza, por ehempel, y si nan no tin futuro, mi por bisa cu nos ta simplemente sembrando e simia pa mas extremismo," el a adverti.

"Mi ta kere cu esaki ta un receta pa desaster."

Mark Carney instala como prome minister di Canada

(AFP)—Mark Carney a ser instala como prome minister di Canada ayera, tumando e responsabilidad di un pais cu ta sinti e impacto di un problema den su relacion cu Merca despues cu Donald Trump a bolbe na poder.

E partido gobernante, Partido Liberal, a duna Carney un sosten masivo pa reemplasa Justin Trudeau, apostando riba su experiencia como lider di dos banco central durante un crisis historico pa trankilisa e pueblo Canades cu ta enfrentando un guera comercial cu por ta desastroso.

Carney, ken lo cumpli 60 aña diadomingo, no tin experiencia politico ni a gana ningun puesto publico via eleccion, pero su habilidad di campaña lo ser poni na prueba rapidamente, pasobra Canada lo probablemente cuminsa cu un eleccion general aki par siman. E menasa cu Trump ta presenta lo domina e voto.

E presidente Mericano a purba di pone Canada bou presion, imponiendo tarifa grandi riba importacionnan y menasa cu mas medida mientras cu e ta declara cu e pais "no ta viable" so y mester ser anexa pa Washington.

Carney, ken a ser instala como e di 24 prome minister di Canada pa Gobernador General Mary Simon, a describi e postura di Trump como e desafio mas serio cu Canada a enfrenta den un generacion. "Tur cos den mi bida a prepara mi pa e momento aki," Carney a bisa diadomingo pasa despues di gana e liderato di e Partido Liberal.

E tabata un bankero di inversion na Goldman Sachs prome cu el a sirbi como gobernador di Banco di Canada durante e crisis financiero di 2008-2009 y despues como lider di Banco di Inglatera durante e caos cu Brexit a trece.

El a presenta su mes como e candidato perfecto pa dirigi un pais den un guera comercial cu Merca, un pais cu tabata un aliado cercano, pero cual Carney ta bisa cu "nos no por confia mas."

Durante un reunion di Grupo di Siete (G7) na Quebec, ministerio di Asunto di Reino di Canada, Melanie Joly, a bisa cu Carney lo trece un "dinamica nobo" na e diplomacia cu Merca.

El a bisa cu e ta trahando hunto cu Secretario di Estado Mericano, Marco Rubio, pa organisa un yamada entre Trump y Carney "den e proximo dos dia."

E tarifa- y insultonan di

Trump a cambia e dinamica di politica den Canada. Na comienso di aña, e Liberalnan a cay atras cu 20 punto den encuesta compara cu e Conservativonan.

Pero den e simannan despues cu Trudeau a anuncia su retiro dia 6 di januari, e competencia a bira hopi mas pisa. "Carney a yega na un bon momento. E ta parce un persona cu hende ta confia por enfrenta Donald Trump," segun profesor di politica Felix Mathieu di Universidad di Winnipeg a conta AFP.

Den e mesun siman cu Trump a introduci tarifa di 25% riba tur importacion di hero y aluminium, Carney a bay un planta di hero na Hamilton, un ciudad industrial cerca di e frontera cu Merca den provincia di Ontario.

Carney a bisa e momento ey cu e ta cla pa traha un acuerdo di comercio cu Trump. Pero el a insisti cu mester tin "respet pa e soberania di Canada" den tur negociacion.

Distancia for di Trudeau

Trudeau a manda un mensahe di despedida na e pueblo Canades diahuebs despues di casi dies aña na poder, bisando cu e ta "orguyoso di a sirbi un pais yen di hende cu ta defende loke ta corecto."

E sosten di Trudeau a baha significantemente durante e ultimo añanan, pero su popularidad a mehora un poco despues di un serie di discurso fuerte contra Trump. Carney a traha pa distancia su mes for di Trudeau cu movidanan pa atrae mas votador centrista.

El a bisa cu e ta pone enfoke riba cambio climatico como un prioridad, pero e ta kita e impuesto "divisivo" di carbon pa individuo- y famianan, preferiendo solucionnan di mercado.

Ademas, e ta kita e impuesto riba ganashi capital cu mester a afecta e Canadesnan mas rico, cu e gobierno di Trudeau bisando cu esaki tabata necesario pa stabilisa e finanzas di Canada. "Nos ta kere cu hende cu ta construi mester mira incentiva pa tuma riesgo y mester ser recompensa ora nan mira exito," el a bisa diadomingo.

Junta di Burkina ta crea batayonnan nobo pa combati jihadistanan

(AFP)—E regimen militar na Burkina Faso a anuncia ayera cu ta creando forsanan nobo di reaccion rapido, reclutando 14,000 soldad y miles di empleado civil pa combati violencia jihadista.

Burkina Faso a ser plaga pa atakenan Islamista durante e ultimo 10 aña, laga aproximadamente 26,000 soldad y ciudadano morto.

Premier Rimtalba Jean Emmanuel Ouedraogo a conta e parlamento transicional cu e batayonnan nobo lo trece e cantidad di forsa di reaccion rapido di e ehercito na 28 y e unidad movil di polis na 13.

"Mas cu 14,000 soldad di tur tipo y miles di (boluntario di defensa civil) a ser recluta, entrena y equipa," e a agrega.

E batayonnan di intervencion rapido (BIR) y e boluntarionan di defensa civil (VDP) a ser acusa hopi biaha di abuso contra ciudadanonan, incluyendo na comienso di siman den e parti west di Burkina Faso.

E añanan di violencia a obliga mas cu dos miyon hende bandona nan cas, segun e ultimo cifranan di maart 2023di e agencia di refugiado di ONU. Pero Ouedraogo a bisa cu mas cu un miyon di e desplasadonan interno a haya cas den casi 700 localidad.

E tambe a bisa cu 71% di e tereno cu tabata bou control di grupo arma a ser retoma. AFP no a por confirma e cifra aki independientemente.

"Burkina Faso nunca a enfrenta un crisis tan profundo y masivo den su historia," e premier a bisa.

Segun un fuente militar Occidental, "e grupo terorista arma ta peligrosamente cerca di e capital y ta un minimo di 100 kilometro for di Ouagadougou."

E gruponan ta controla caminda principal usando redadanan y secuestro y "ta disrupta cadenanan di suministra," e fuente a agrega.

Di e dos gruponan jihadista conduciendo atakenan mortal den e region, e Grupo di Sosten pa Islamista- y Musulmannan, afilia cu Al-Qaeda, "ta parce di a establece un coredor grandi for di panort te pazuid y den e parti oost di Burkina Faso, extendi te e region di Tillaberi di Niger," e fuente a bisa.

E otro grupo jihadista na Burkina Faso ta Provincia Sahel di Estado Islamico.

Miedo ta crece tocante conflicto nobo den Tigray, Etiopia

(AFP)—Enfrentamentonan entre fraccionnan rival den region Tigray di Etiopia a aumenta miedo pa un guera nobo entre Etiopia y Eritrea, segun analistanan y residente diahuebs.

Potencianan internacional y e Organisacion di Nacionnan Uni (ONU) a expresa preocupacion y ta pidi un "dialogo urgente" pa calma e tensionnan. E region mas panort di Etiopia, cual ta comparti frontera cu Eritrea, a mira un guera devastador entre 2020 y 2022 cu a causa te cu 600,000 morto, segun algun calculacion.

Forsanan local a combati e gobierno federal, milicianan aliado y soldadnan Eritreo. Un acuerdo di paz di november 2022 no a logra restaura stabilidad. Disputanan entre fraccionnan rival a intensifica, y relacionnan entre Eritrea y Etiopia a deteriora despues di e acuerdo di paz.

E gobierno federal a nombra e politico veterano di Tigray, Getachew Reda, como lider di un administracion regional interino. Pero e ta confrontando oposicion di un ex-aliado, lider di Tigray People's Liberation Front (TPLF), Debretsion Gebremichael.

Forsanan leal na Debretsion a tuma control diamars di Adigrat, e segundo ciudad mas grandi di Tigray.

"E poblacion tin miedo di regresa na e tempo di guera," segun un residente local a conta AFP, preferiendo pa keda anonimo pa via di e tensionnan.

Conflicto nobo ta cerca

Getachew a suspende tres general den e Forsanan di Defensa di Tigray, acusando nan di purba "tuma control riba henter Tigray" den un entrevista cu Tigrai Mass Media Agency.

Algun observador ta preocupa cu Eritrea, cual semper tabata un rival historico, por usa e tensionnan actual como motibo pa lansa accion militar.

"Nos tabata cerca di un conflicto nobo entre Eritrea y Etiopia durante e ultimo dos aña," segun Kjetil Tronvoll, profesor di e Universidad di Oslo, experto den e region, a conta AFP.

"Nos no sa ainda kico lo ta e catalisador."

Segun e profesor, dessatisfaccion di presidente Eritreo Isaias Afwerki cu e acuerdo di paz di 2022, e ambicion di prome minister di Etiopia, Abiy Ahmed, pa haya un waf na e Lama Cora, y e interes geopolitico di e Medio Oriente ta empeorando e tensionnan.

Esaki a laga e "dos pais ta acercando mas y mas na un guera nobo," Tronvoll a agrega. "E situacion den Tigray por ta loke ta causa esaki."

Tensionnan ta aumenta

Embahadanan Occidental, incluyendo esun di Merca, Reino Uni, Hapon y Union Europeo, a publica un declaracion insistiendo cu no mester tin "ningun regreso na violencia."

"Nos ta urgi tur partido pa proteha e Acuerdo di 2022, calma tension y compromete na un dialogo urgente," nan a bisa den un publicacion riba e cuenta di embahada Mericano riba X.

ONU a bisa cu e ta "monitoriando di cerca" e desaroyonan den Tigray. Vocero di ONU, Stephane Dujarric, a haci yamado pa un "dialogo urgente" pa evita un regreso na conflicto.

Relacionnan entre Etiopia y Eritrea a conoce tanto epocanan di harmonia como epocanan di tension extremo desde cu Afwerki a guia su pais na independencia den 1993. Un guera di dos aña entre nan pa teritorio disputa a resulta den dies mil di morto entre 1998 y 2000.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 15 maart 2025 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

SER advies: Regering moet afspraken met boeren nakomen

Pagina 2

Nog geen nieuwe regering:

Screeningsproces duurt langer dan verwacht

Pagina 4

Volgens CUA moet wet ter bescherming van de consument snel worden aangenomen

Pagina 5

SER advies:

Regering moet afspraken met boeren nakomen om lokale voedselproductie uit te breiden

Aruba moet zich richten op voedselproductie en niet op voedselzekerheid, vanwege een gebrek aan natuurlijke en materiële hulpbronnen. Dat is de conclusie van de Sociaal-Economische Raad (SER) in haar geactualiseerde analyse over voedselzekerheid.

In 2020 stelde de SER een uitgebreid advies op om het belang van de visserij-, veeteelt- en landbouwsector te benadrukken, met name in het licht van de COVID-pandemie en de economische gevolgen voor Aruba.

Destijds kwam de SER met verschillende aanbevelingen om de regering te stimuleren om meer initiatieven te nemen voor de lokale voedselproductie, die tot op heden zeer beperkt blijft. De sector draagt immers minder dan 0,5% bij aan het Bruto Nationaal Product en door het ontbreken van concrete data kan niet worden vastgesteld of er in 2024 sprake is van verbetering.

De regering heeft beleid geïmplementeerd op basis van de aanbevelingen van 2020, waaronder initiatieven om meer activiteit in de agrarische en visserijsector te stimuleren. Er is onder andere de belofte gedaan om meer grond in erfpacht uit te geven voor voedselproductie, terwijl de instantie Qredits leningen heeft verstrekt met een totaalwaarde van 1,4 miljoen florin voor nieuwe bedrijven in de sector.

Aan de andere kant erkent de SER nu dat Aruba nooit volledig onafhankelijk kan worden van voedselimport. Daarom is voedselzekerheid voor Aruba geen realistisch doel, volgens de organisatie. Wat wél mogelijk is, is de implementatie van strategieën om de voedselproductie te verhogen en risico's te beperken of beter te verdelen.

Wat is voedselzekerheid?
Voedselzekerheid betekent de beschikbaarheid van voedzaam voedsel, toegang tot goede voeding, een gezond en uitgebalanceerd dieet en voedselstabiliteit voor individuen en de gemeenschap als geheel. De uitdagingen voor Aruba om voedselzekerheid te bereiken zijn sinds 2020 niet verminderd. En hoewel Santa Rosa aangeeft dat er meer agrarische activiteiten plaatsvinden, is er geen data beschikbaar om dit te onderbouwen.

Bovendien is er weinig zicht op het aantal beschikbare en geschikte percelen voor optimale landbouwactiviteiten. Dit komt bovenop het trage proces van de DIP (Dienst Infrastructuur en Planning) bij het uitbreiden van bestaande en actieve terreinen. Dit beperkt de mogelijkheid voor boeren om hun productie uit te breiden. Daarnaast loopt de vernieuwing van erfpachtvergunningen traag, waardoor Santa Rosa genoodzaakt is om boeren te blijven ondersteunen in hun activiteiten.

Eieren
Een van de meest gewaardeerde lokale producten op Aruba is het ei. Lokale eieren zijn relatief schaars, gewild en door de prijsregulering van de overheid momenteel zelfs goedkoper dan geïmporteerde eieren (voornamelijk uit de Verenigde Staten).

Warawara Farms produceerde eieren tot een jaar geleden. Hoewel de vraag naar lokale eieren steeg, kon het bedrijf de operationele kosten niet dekken omdat kippenvoer te duur is en het niet mogelijk was om de prijs te verhogen. Hierdoor kostte de operatie meer dan wat de productie opleverde. "We zullen moeten zien hoe het loopt voordat we beslissen of er ruimte is om opnieuw te beginnen," vertelde onze redacteur.

David Kock van Pok Pok begrijpt het probleem waar kleine bedrijven mee kampen. "Als je de prijs niet kunt verhogen, moet je de productie opschroeven. De vaste kosten blijven hetzelfde, of je nu 10 of 10.000 kippen hebt. Daarnaast is kippenvoer duur, want we kunnen niet in bulk inkopen om de kosten te verlagen. We maken onze eigen eierdozen van gerecycled karton om de uitgaven te drukken. Maar als de marges klein zijn, heb je volume nodig om te overleven."
Maar productie verhogen is niet mogelijk als er geen ruimte is om te groeien. En hier stuit men op een knelpunt in het overheidsbeleid. "Ruimte en schaalgrootte zijn essentieel voor een rendabel veeteelt- en landbouwbedrijf. Wij zijn het grootste bedrijf op Aruba en produceren slechts 9 tot 10% van wat het eiland nodig heeft. We wachten al vier jaar op een groter stuk land van de regering om uit te breiden. Alles is klaar, zelfs de financiering, en in de landbouw is dat al een 'bottleneck'," aldus Kock. "Maar ondanks alle beloften hebben we het terrein nog steeds niet gekregen."

Afgelopen september hield de regering een zogenaamde 'open call' voor iedereen die actief is in de eierproductie, met als doel de productie te verhogen. Opnieuw werd de belofte gedaan dat de eerste terreinen in november 2024 zouden worden toegekend. "Maar sindsdien hebben we niets meer gehoord," aldus David Kock.

Precies dit is een van de problemen en aanbevelingen die de SER in een recent rapport heeft aangehaald.

Daarnaast blijft de prijs van water, die formeel is vastgesteld op 5,50 florin per kubieke meter, een onzeker punt omdat er nog geen permanente regeling is. De hoge elektriciteitskosten, het gebrek aan wetgeving over belastingregelingen, zowel voor import als operationele kosten en winsten, zorgen ervoor dat boeren zich onzeker blijven voelen.

(Red: Over het probleem van de vogelgriep die de VS treft, geeft de SER aan dat er op Aruba geen personeel of materiaal beschikbaar is voor regelmatige controles. David Kock voegt hieraan toe dat Aruba veel wind heeft, omringd is door zee en nauwelijks klimaatveranderingen kent, waardoor het risico aanzienlijk lager is dan elders. "Het risico op ziekte is hier veel kleiner dan op andere plekken.")

Volgens ex-minister plenipotentiair Guilfred Besaril is er geen gelijke behandeling in de zaak Tulipan

Afgelopen woensdagmorgen vond in de Rechtbank van Eerste Aanleg van Aruba de regiezitting plaats in de strafzaak Tulipan, waarin voormalig minister plenipotentiair Guilfred Besaril verdacht wordt van het gebruik van publieke gelden voor persoonlijk gebruik tijdens zijn ambtsperiode als minister plenipotentiair in Nederland.

Volgens het lokale nieuwsmedium Noticia Cla verklaarde Besaril tijdens de regiezitting dat zijn zaak moet worden behandeld op basis van gelijke behandeling en dat er rekening gehouden moet worden met het begrotingsbeheer zoals dat werd uitgevoerd tijdens zijn periode als minister plenipotentiair in Nederland. Besaril, die jarenlang als politieagent werkzaam was, verklaarde in de rechtbank dat hij een man van de wet is en altijd correct heeft gehandeld volgens de wet. Nu hij echter als verdachte in een strafzaak staat, zou dit volgens hem moeilijk te accepteren zijn.
De ex-minister plenipotentiair benadrukte dat hij het Openbaar Ministerie niet beschuldigt, maar dat hij wel vindt dat de zaak niet correct wordt behandeld en vanaf het begin niet goed is aangepakt.
Hij legde uit dat de persoon die Aruba in Brussel vertegenwoordigde, en die een kantoor had binnen het Arubahuis voor praktische doeleinden, degene was die de alarmbel luidde over vermeende onregelmatigheden. Volgens Besaril was deze persoon echter niet de aangewezen persoon om dit te doen.
Besaril verklaarde opnieuw dat hij het Openbaar Ministerie nergens de schuld van geeft, maar dat de zaak, zoals deze bij hem werd aangeleverd, al beïnvloed en onjuist was. Hij gaf aan dat zijn zaak technisch gezien over begrotingsbeheer gaat, maar dat hij als enige in de rechtbank staat, terwijl degenen die de beslissingen namen en de begroting goedkeurden, evenals andere betrokkenen, niet als verdachten worden aangemerkt. Hiermee verwees hij naar de personen die verantwoordelijk waren voor het financiële beheer en sleutelfiguren in het besluitvormingsproces, waardoor hij nu als hoofdverdachte wordt gezien.

Volgens Besaril is er sprake van ongelijke behandeling
Volgens Noticia Cla verklaarde Besaril dat hij ongelijke behandeling ervaart in zijn zaak. Hij wees erop dat op een bepaald moment de Nederlandse minister voor Rechtsbescherming in een vergelijkbare situatie verkeerde als waarin hij zich nu bevindt, maar op een andere manier werd behandeld.
Besaril gaf aan dat in Nederland de minister zijn ambtsperiode zonder problemen mocht afmaken en dat er een betalingsregeling werd getroffen met de Belastingdienst.
Een vergelijkbaar geval deed zich volgens Besaril voor met de burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema, die eveneens een betalingsregeling trof met de Belastingdienst en tot op de dag van vandaag nog steeds als burgemeester functioneert.
Hij benadrukte dat in beide gevallen het ging om personen die verkeerd omgingen met overheidsgeld of eigendommen van de staat, maar dat zij anders werden behandeld dan hijzelf. "In Nederland mochten deze personen blijven zitten, of zitten ze nog steeds zonder problemen op hun functie. Ze kregen de mogelijkheid om een betalingsregeling te treffen en hun fout te corrigeren. In mijn geval werd ik, op het moment dat de zaak begon, meteen 24 dagen opgesloten in de KIA (Korrectie Instituut Aruba)," aldus Besaril.

Volgens Gerlien Croes is de 10% besparing op goederen en diensten niet gericht op een specifiek departement

Zoals bekend werd de behandeling van de Rijksbegroting 2025 opgeschort nadat de AVP- en Futuro-fracties een amendement indienden dat de koers van de begroting volledig veranderde. De behandeling werd uitgesteld om het amendement voor te leggen aan de adviesorganen, en men wacht nu op hun adviezen voordat de behandeling wordt hervat.

Na de bijeenkomst tussen de formateurs, Gerlien Croes en Mike Eman, en de Gouverneur van Aruba, Zijne Excellentie Alfonso Boekhoudt, vroegen journalisten aan Croes naar de stand van zaken en of zij verwacht dat de begroting vóór 31 maart behandeld en goedgekeurd wordt. Dit is de deadline die de Raad van Ministers van het Koninkrijk heeft opgelegd.

Croes legde uit dat zodra het amendement werd ingediend, duidelijk werd dat het vrijwel de hele inhoud van de begroting veranderde en ondersteund werd door 12 parlementsleden. Ze benadrukte dat ze als parlementsvoorzitter de verantwoordelijke beslissing nam om de begrotingsbehandeling tijdelijk op te schorten, gezien het amendement de essentie van de begrotingsbehandeling verandert.

Ze gaf aan dat ze in dat kader contact heeft opgenomen met de adviesorganen en ook met het CAft, zodat alle parlementsleden uiteindelijk een degelijk advies kunnen ontvangen.

Adviesorganen betrokken om vertraging te voorkomen
Wat betreft de adviesorganen, gaf ze aan te hopen, en de instanties hebben dit ook laten weten, dat ze hun medewerking zullen verlenen om hun adviezen op tijd te verstrekken. Hierdoor kan de begroting van Aruba nog steeds op tijd goedgekeurd worden vóór 31 maart.

Journalisten vroegen AVP-leider Mike Eman vervolgens naar zijn reactie op de bewering van de MEP-fractie dat zij verantwoordelijk zouden zijn voor de 250 florin verhoging van de reparatietoeslag voor gepensioneerden, een verhoging die is opgenomen in het amendement van AVP en Futuro.

"Als de MEP-partij bereid was om de gepensioneerden 250 florin te geven, dan hadden ze dit in hun eigen begroting opgenomen. Maar de begroting die zij hebben gepresenteerd, bevatte geen enkele 250 florin voor onze ouderen, en ook in de afgelopen acht jaar hebben we deze verhoging niet gezien. Dus nu beweren dat deze 250 florin afkomstig is van MEP is gewoon niet logisch, en ik denk dat de hele gemeenschap dat begrijpt," verklaarde Eman.

Hij voegde eraan toe dat de regering eigenlijk nog meer had kunnen doen voor de gepensioneerden, omdat er volgens hem extra financiële ruimte was. Hij legde uit dat de regering een wijziging in de belastingen had doorgevoerd, die AVP en Futuro hebben besloten ongewijzigd te laten omdat de meeste mensen al profiteren van deze belastingverandering.

Eman benadrukte dat de hele Arubaanse bevolking de afgelopen acht jaar haar koopkracht heeft zien afnemen en dat alle sociale klassen hebben geleden onder dit beleid.

"Heel Aruba heeft geleden, maar als wij de leiding hadden gehad, zouden we zijn begonnen met het toewijzen van de beschikbare middelen aan degenen die het meest hulp nodig hebben. Er is nu een beslissing genomen om een andere koers te varen. Als deze regering de mensen die wij willen helpen echt had willen ondersteunen, hadden ze dat al gedaan. In plaats daarvan hebben ze ervoor gekozen om dit geld ergens anders naartoe te schuiven, en hebben ze niet eens voorgesteld om gepensioneerden de 250 florin te geven. Ik denk dat onze gemeenschap begrijpt dat deze argumenten geen waarde hebben," benadrukte Eman.

Besparing van 10% op goederen en diensten is geen gerichte bezuiniging
Met betrekking tot de 10% besparing op goederen en diensten, opgenomen in het amendement, vroegen journalisten aan Croes naar haar reactie op minister Tjon's verklaring dat het Departement van Sociale Zaken zijn bezorgdheid had geuit over mogelijke bezuinigingen op hun afdeling.

Croes antwoordde dat minister Tjon een verkeerd beeld heeft geschetst, alsof de bezuinigingen specifiek op dat departement gericht zouden zijn. Ze onderstreepte dat de besparing uit het amendement een algemene besparing is op alle onnodige uitgaven.

Ze legde uit dat dit onder andere betekent dat contractanten die momenteel op de loonlijst staan maar niet werken, worden geschrapt. "Dit is wat het volk wil. Het volk wil zien dat wij in deze tijd van financiële crisis onze inkomsten op een verantwoordelijke manier beheren. De besparing op goederen en diensten omvat ook het schrappen van bijvoorbeeld de 150.000 florin aan autobudget die een minister uitgeeft. Dit is geen specifieke bezuiniging op één departement. Het is een algemene besparing van 10% op alle onnodige uitgaven binnen de regering van de afgelopen zeven jaar," benadrukte ze.

Eman: "Bezuinigingen zijn gericht op onnodige uitgaven, niet op mensen in nood"
Van zijn kant benadrukte Eman dat in de prioriteitenlijst van een AVP-Futuro-regering, de laatste groep waarop zou worden bezuinigd, mensen in nood zijn. In plaats daarvan is het de bedoeling om hen juist te helpen.

"Er wordt niets afgenomen van de mensen die hulp nodig hebben in Aruba. Die tijd is voorbij. De regering die dit beleid voerde, is op weg naar de uitgang. We krijgen nu een regering die wél rekening houdt met deze kwetsbare groepen. Maar opeens zien sommigen nu pas dat er mensen in nood zijn, en proberen ze te doen alsof AVP en Futuro daarop zouden willen bezuinigen. Dat is niet het geval. Onze besparingen zijn volledig gericht op het schrappen van onnodige uitgaven," aldus Eman.

Wil de overheid investeren in verse groenten en fruit...?

In onze editie van maandag 10 maart verscheen een interessant artikel over een rapport van de Sociaal Economische Raad (SER) over de mogelijkheden en obstakels voor onze agrarische sector. Einde 2024 produceerde de SER een 'update' van hun rapport van 2020, toentertijd voortgebracht in verband met de coronacrisis, vanwege de behoefte aan een antwoord op de vraag wat lokaal te doen om de voedselveiligheid te vergroten.

Dit, gezien de problemen die zouden kunnen ontstaan in de aanvoer van levensmiddelen vanuit het buitenland. Een thema dat ook na de crisis aandacht kreeg vanuit de overheid, maar waarbij de indruk was dat er maar weinig veranderde in het beleid voor deze sector. In deze krant heeft dit onderwerp ruimschoots aandacht gekregen in de jaren vóór de coronacrisis, zeker vanaf 2017, mede in verband met het initiatief van de Verenigde Naties inzake duurzame ontwikkeling en de doelen voor 2030. Hoewel het SER-rapport het grootste deel van de problemen, die de sector ondervond, benoemde kan worden geconstateerd dat noch in 2020 noch momenteel de belemmeringen zijn aangepakt waardoor de sector zekere vooruitgang zou kunnen hebben geboekt, als dat althans de wens en prioriteit van de overheid zou zijn geweest. Wij blijven dat naar voren brengen omdat er een groot verschil blijkt te zijn tussen dit in campagnetijd tot prioriteit te verklaren en de werkelijke uitvoering op lange termijn van een realistisch en evenwichtig plan. We zeggen niet dat het onmogelijk is maar degene die echt wil optreden moet de zaken meenemen die het rapport correct naar voren brengt. Het realistische aspect heeft te maken met de schaal en het beperkt effect dat de sector zal hebben, zelfs als deze goed wordt ontwikkeld, op het totaal aan voedsel dat een bevolking van meer dan 120.000, binnenkort wellicht 130.000 mensen nodig heeft, bovendien nog aangevuld met tienduizenden toeristen die op dagelijkse basis aanwezig zijn.

Een aspect dat helaas niet kon rekenen op ruime aandacht in het SER-rapport was het ontbreken van een overheidsstrategie voor de gehele agrarische sector, daarbij inbegrepen de noodzakelijke keuzes gezien de levensvatbaarheid van de agrarische activiteiten, de beschikbaarheid van financiën en de priorisering van de ondersteuning vanuit de overheid. Een kwestie dus van 'first things first'. En hier zou dan de eerste vraag moeten luiden: welke zijn de (sub)sectoren waarin de overheid zou moeten investeren en welke niet? Zolang de zaak wordt gehanteerd als een vorm van kiezers tevreden houden zal de overheid doorgaan met het verdelen van de schaarse middelen over alle sub-sectoren in plaats van te kiezen voor hetgeen de beste perspectieven biedt. Om zaken heel duidelijk te stellen: met uitzondering van de productie van eieren moeten andere vormen van productie van dierlijk eiwit geen prioriteit zijn. De reden is dat de import van voer voor de dieren zo duur is dat het gewoon niet realistisch is om voor een redelijke prijs vlees te produceren. Dat er enkele experimenten zijn die tijdelijk het hoofd boven water weten te houden betekent nog niet dat die duurzaam zullen blijken. Ook de productie van basisgranen is niet levensvatbaar en bovendien de beschikbaarheid vergt van grotere stukken grond die al niet meer beschikbaar zijn. De beste akkergronden inmiddels volgebouwd met woningen. Als men zo graag sorgum wil consumeren dan kan dat beter tegen goede prijzen met containers tegelijk worden geïmporteerd vanuit landen in de regio. Dus het is nu het moment om de correcte keuzes te maken en zich te concentreren op de productie van groenten en fruit van goede kwaliteit. Dit biedt meteen ook een oplossing voor het niet beschikbaar zijn van grotere stukken grond omdat een behoorlijke productie kan worden bereikt op weinig grond, waarbij de kwaliteit van de grond ook niet relevant is omdat deze niet gebruikt wordt in de productie.

Een belangrijk punt dat het SER-rapport signaleert zijn de belemmeringen die men ondervindt bij de invoer van materiaal voor deze sector, met name bij de Douane waar bijvoorbeeld kennelijk geen actualisering heeft plaatsgevonden van het soort materiaal dat in de sector wordt gebruikt en dus in aanmerking zou moeten komen voor een preferentieel tarief. Ook de maatregelen in de belastingsfeer waarvoor naar wordt vernomen gunstig is beslist in de ministerraad hebben daarna geen 'follow up' op ambtelijk niveau gekregen, noch in nieuwe of gewijzigde wetgeving. Hier kan worden gesteld dat de sector vastloopt op het punt waarop zoveel andere zaken vastlopen in het wetgevingstraject, dat veel te wensen overlaat en dat niet in de eerste plaats bij het parlement.
Het parlement is in feite de laatste schakel in een langdurig traject van talloze kleinere wetswijzigingen waarover vaak nauwelijks debat wordt gevoerd en die de Staten dus als hamerstuk kan afhandelen. Maar als er geen uitbreiding komt van de ambtelijke capaciteit om meer productie aan te kunnen dan blijft de agrarische sector, net zo goed als honderden andere wetswijzigingen hierin steken.

Tenslotte vereist de keus voor voedsel van kwaliteit ook een overweging, die niet in het rapport wordt vermeld, maar wel heel relevant is. We hebben een exclusieve economische zone ten noorden van ons eiland van 200 mijl. Moet de overheid blijven investeren in een kleine groep vissers die hun brood verdienen met het vissen vlak bij onze kust, met gebruikmaking van nog ambachtelijk materieel, of gaan we onze natuurlijke hulpbronnen op een meer bedrijfsmatige wijze exploiteren? Als het dan toch zo moeilijk blijkt te zijn om op het land dierlijk eiwit te produceren, behalve dan eieren, waarom gaan we niet de mogelijkheden onderzoeken van de productie van dierlijk eiwit op zee? De overheid is er niet alleen om de verschillende groepen in de gemeenschap met hun kleine projecten te helpen, maar men moet ook meer in het groot kunnen denken als het gaat om een hoger niveau van lokale voedselvoorziening te bereiken. Het enige probleem dat blijft: dit is eigenlijk goed beschouwd het moeilijkste aspect van het regeren...

Nog geen nieuwe regering

Screeningsproces duurt langer dan verwacht

Deze week hebben de formateurs Gerlien Croes en Mike Eman een ontmoeting gehad met de Gouverneur van Aruba, Zijne Excellentie Alfonso Boekhoudt. De verwachtingen waren hoog voor de aankondiging van een nieuw kabinet, maar dit bleek niet het geval te zijn, aangezien het screeningsproces nog niet is afgerond.

De leider van de partij Futuro, Gerlien Croes, verklaarde na afloop van de bijeenkomst aan de pers dat zij het eerste concept van het regeerakkoord en het verslag van alle tot nu toe gevoerde consultatierondes hebben ingediend. Ze gaf aan dat er nog enkele overlegmomenten ontbreken, en dat deze in het definitieve document zullen worden opgenomen.

Tegelijkertijd deelde ze mee dat zij nog steeds wachten op de afronding van de resterende screeningsprocedure, die volgens haar buiten hun macht als formateurs ligt. Ze sprak de verwachting uit dat ze deze week de laatste documenten zullen ontvangen en dat ze tegen het einde van de week voorbereidend werk zullen doen om te beginnen met gesprekken met de kandidaat-ministers.

Ondanks de grote nieuwsgierigheid over wie deel zal uitmaken van het nieuwe kabinet, wilden de formateurs geen namen van kandidaten bekendmaken en gaven zij aan dat dit pas zal gebeuren zodra het proces is afgerond.

Wat Croes echter wél benadrukte, is dat het voor zowel hen als formateurs als voor alle betrokken instanties een nieuw en langdurig proces is geweest. De screeningsprocedure is gebaseerd op een wet die in 2021 is goedgekeurd, en men hoopt hieruit lessen te trekken. "In de komende jaren zullen er nog veel regeringen gevormd worden op Aruba, en we moeten bekijken hoe we de efficiëntie van deze procedure kunnen verbeteren," voegde ze toe.

Croes benadrukte dat de vertraging niets te maken heeft met een specifiek probleem met een kandidaat, maar simpelweg het gevolg is van de grondige en tijdrovende aard van het proces. Er moeten uitgebreide onderzoeken worden uitgevoerd, waarbij ook familieleden van kandidaten worden doorgelicht, en dat neemt veel tijd in beslag. "Als dit proces niet zo lang zou duren, dan hadden we vandaag al officieel een nieuwe regering," merkte ze op.

Ze benadrukte echter dat dit de vooruitgang van hun werk niet heeft belemmerd. Ze gaf aan dat ze alle mogelijke voorbereidingen al hebben getroffen: het regeerakkoord is afgerond, de consultatierondes zijn gehouden en het verslag is ingediend. "Het proces verloopt,

en we zijn zeer positief over hoe het tot nu toe is verlopen," verklaarde ze.

Als parlementsvoorzitter legde Croes uit dat dit soort situaties zich voordoen wanneer er nieuwe wetten worden geïmplementeerd. Vaak gebeurt het pas in de uitvoeringsfase dat duidelijk wordt wat de wet in de praktijk betekent. Ze benadrukte persoonlijk van mening te zijn dat er naar een efficiëntere manier gezocht moet worden om de uitvoering van de taken die in deze wet zijn vastgelegd soepeler te laten verlopen.

Volgens CUA moet wet ter bescherming van de consument snel worden aangenomen

Voordat handelaren zich gedwongen voelen hun prijzen te verhogen

Gisteren hield Comerciante Uni Aruba (CUA) een persconferentie waarin nieuwe informatie werd gepresenteerd over de banktransactiekosten in verband met de overgang van Maestro-debitcards naar Mastercard of Visa.

Zoals bekend, heeft CUA zich sinds vorig jaar uitgesproken over de bankkosten die zijn ingevoerd als gevolg van deze wijziging. De afgelopen dagen circuleerde hierover steeds meer informatie op Facebook.

De voorzitter van CUA, Frans Ponson, benadrukte dat CUA een groot aantal kleine bedrijven vertegenwoordigt en dat juist deze kleine bedrijven opnieuw aan de bel hebben getrokken. Dit heeft de organisatie gealarmeerd.

Nieuwe kostenstructuur vanaf 1 april

Ponson legde uit dat alle handelaren een brief van hun bank hebben ontvangen, waarin wordt vermeld dat per 1 april de bankkosten voor transacties daadwerkelijk zullen veranderen. De hoogte van deze kosten varieert tot 4%, afhankelijk van de bank. Sommige banken rekenen 4%, anderen 2%, en in sommige gevallen kan het bedrag zelfs lager uitvallen, afhankelijk van de kaart waarmee wordt betaald.

CUA heeft berekeningen uitgevoerd op basis van deze percentages om te laten zien wat dit betekent voor zowel de consument als de handelaren.

Hij legde uit dat toen de BBO-wet in 2007 werd ingevoerd, niemand had verwacht dat de BBO zoveel zou stijgen, noch dat de bankkosten zo hoog zouden worden.

De eerste berekening is gebaseerd op een transactiekost van 2% door de bank. In dit geval moet een handelaar, als hij 100 florin netto wil overhouden, 9,9% extra aan de consument in rekening brengen. Dit komt doordat van de 109,9%, 7% naar de BBO gaat en 2% naar de bank.

In de tweede berekening, gebaseerd op een banktarief van 4%, moet een handelaar, als een consument zijn debitcard swipet, 12,36% extra aan de consument doorberekenen om hetzelfde netto bedrag over te houden. Ponson benadrukte dat handelaren nu ook BBO betalen over de banktransactiekosten, wat betekent dat deze kosten eveneens worden doorberekend aan de consument.

CUA eist eerlijke belastingregeling

Hij legde uit dat zij een wet hebben ontdekt die hun aandacht heeft getrokken en die zij onder de aandacht van de regering willen brengen. De regering heeft namelijk een wet aangenomen die banken vrijstelling geeft van het betalen van BBO over transactiekosten.

Hij erkende dat dit logisch is, omdat bij contante betalingen ook geen BBO wordt geheven, en er dus geen transactiekosten zijn. Maar nu de bank 4%, 3%, 2% of zelfs 1% aan transactiekosten rekent, moeten handelaren BBO betalen over deze kosten wanneer ze aangifte doen bij de DIMP.

"Dit betekent dat banken geen BBO hoeven te betalen, maar handelaren wel. Als banken geen BBO betalen over transactiekosten, moet deze belasting ook voor handelaren worden afgeschaft. De bank rekent ons transactiekosten, en ik moet vervolgens BBO heffen op die kosten en dit aan de belastingdienst afdragen," aldus Ponson.

Hij wees erop dat CUA een video heeft gezien op sociale media waarin de minister van Economische Zaken verklaarde dat er een wet klaar ligt ter bescherming van de consument. Dit nieuws werd door de CUA positief ontvangen.

Wet moet vóór 1 april worden aangenomen

Tegelijkertijd benadrukte Ponson dat CUA wacht op de aanstelling van de nieuwe minister van Financiën om het probleem rechtstreeks met de regering te bespreken. "Banken betalen geen BBO over transactiekosten, maar handelaren wel, wat betekent dat consumenten uiteindelijk de rekening betalen. De situatie blijft dus hetzelfde, want de consument draait er toch voor op. Handelaren moeten tegen het einde van de maand ook profiteren van een vrijstelling," verklaarde hij.

Hij benadrukte dat het belangrijk is om deze wet zo snel mogelijk aan te nemen, aangezien 1 april snel nadert. Hij voegde eraan toe dat sommige bedrijven al liever contante betalingen vragen in plaats van kaartbetalingen, omdat anders handelaren hun prijzen moeten verhogen.

Ponson legde uit dat handelaren geen prijsverhogingen willen doorvoeren en liever de transactiekosten apart van de productprijs houden, zoals eerder het geval was met de BBO. Als er kosten zijn voor kaartbetalingen, moeten die apart worden berekend. Maar volgens hem weigeren zowel banken als de overheid dit te accepteren en willen zij deze kosten verbergen in de productprijs.

"De regering moet hier aandacht aan besteden, want 1 april is dichtbij. Veel prijzen zullen stijgen, aangezien elke bank zijn eigen transactiekosten bepaalt en in feite kan rekenen wat hij wil. Banken zijn ook handelaren, maar als een handelaar transactiekosten van de bank moet doorberekenen, betekent dat aan het einde van de dag dat zelfs de kleine ondernemer die een hamburger aan de straat verkoopt, al deze kosten moet meerekenen: de bankkosten, de BBO die hij aan de overheid moet betalen... en dan zullen de prijzen stijgen," benadrukte hij.

Migranten een legale status geven... *Is een deel van het probleem oplossen...*

We kunnen nu eindelijk enige activiteit ontwaren op het gebied van de duizenden personen die zonder legale status zich op ons eiland bevinden, waarvan een groot deel kennelijk aan het werk is.

Dit signaal komt niet van de partijen die bezig zijn met de formatie van de volgende regering, maar het is toch belangrijk hier de aandacht op te vestigen. In de uitleg van zijn standpunt als parlementariër van zijn eenmansfractie (PPA), geeft het betrokken statenlid correct aan, wat ook in de titel van dit redactioneel commentaar is weergegeven, dat het aanpakken van het probleem van de illegale migranten maar een deel van het probleem betreft. Daarnaast blijft het grote probleem bestaan van de sterke toename van de vraag naar arbeid in de komende tijd. Dat uiteraard in het geval de economische vooruitzichten niet veranderen wat gezien de dreigende problemen op het internationale vlak ook niet gegarandeerd lijkt. In ieder geval eisen beide aspecten een beleid dat niet alleen op papier er goed uitziet maar op effectieve wijze wordt uitgevoerd.
Dit brengt een aantal vragen met zich mee die spoedig een antwoord zullen moeten krijgen, omdat anders de zaak niet te hanteren zal zijn en op dit moment kan gerust gesteld worden dat de daarmee gemoeide belangen groot zijn. Dit niet alleen omdat er nog steeds gen regering is en men nog steeds niet weet of men wat gaat doen. Het is van groot belang omdat er een antwoord moet komen op de bevolkingsproblematiek die we voor ons zien ontstaan bij de volgende grote toename van de bevolking, van nu nog 107.000 personen naar meer dan 120.000 of zelfs 130.000 personen. Dit alles zal plaatsvinden op basis van immigratie want Aruba kent praktisch geen natuurlijke bevolkingsgroei meer, met het aantal geboorten en overlijdens op nagenoeg hetzelfde niveau. Binnen afzienbare tijd zijn de in Aruba geboren personen een minderheid op hun eigen eiland.
Het probleem is op korte termijn niet de inkomsten van de overheid; de loonbelasting en sociale premies zullen bij legalisering aanzienlijk stijgen en zullen nog meer bijdragen aan de ogenschijnlijke 'vette' jaren die de overheid op dit moment doormaakt. Het latere probleem is: wie laten we voortaan binnen? Genoemde politicus heeft dit ook naar voren gebracht, maar de kwestie is geen noviteit en is al eerder aangekaart, onder meer in een rapport van de Kamer van Koophandel van 2007 waarin de suggestie wordt geopperd om zich te richten op de toelating van jongere personen, ook eventueel jonge echtparen met kinderen die veel langer kunnen bijdragen aan ons land en op latere leeftijd niet tot last worden voor onze gemeenschap doordat men maar een gedeeltelijk AOV-pensioen zou hebben door het beperkte aantal jaren dat men hier heeft doorgebracht, hetgeen nu een van de steeds groeiende problemen is die we hebben. Het grote praktische probleem dat wij zien is dat we in meer dan twintig jaar geen echte wil hebben gezien van overheid en politiek om te denken in de richting van haalbare en effectieve oplossingen. Het lijkt erop dat men het makkelijker vond om te zwijgen en het hele proces van schaalvergroting heeft laten plaatsvinden tot ver voorbij de werkelijke absorptiecapaciteit van onze gemeenschap, want alle kabinetten in die twee decennia waren uitsluitend gefocust op de economische groei.

Intussen waren de diverse regeringen bezig met het opzetten van delegaties die in het buitenland konden gaan vertellen hoe ons eiland een toekomst aan het bouwen zou zijn op basis van 'duurzame ontwikkeling' waarbij degenen die werkelijk enig verstand van zaken hadden, met afgrijzen toekeken bij wat onze regeerders aan het doen waren. Natuurlijk beschuldigde elk van deze kabinetten hun voorgangers van het uitgeven van zoveel vergunningen voor hotelbouw, terwijl gedurende al die jaren en tot op heden toe degenen die oprecht hun zorg hebben geuit over deze ontwikkeling, die overduidelijk met duurzaamheid niets had uit te staan, gebrandmerkt werden en worden als degenen die 'onze economie in gevaar brengen'.

Maar dit alles laat ons nog steeds met de vraag zitten hoe dit hele proces van integratie van zoveel migranten tot een goed einde te brengen. Laten we beginnen met te stellen dat wat we tot nu toe hebben gezien aan 'integratie', hoewel er zelfs een portefeuille heeft bestaan onder die benaming, absoluut niets voorstelde. De binnenkomst van de vooral uit Venezolanen bestaande groep migranten is niet afdoende opgepakt maar werd eerder een ongemakkelijk spel tussen het niet erkennen van migranten als vluchteling maar anderzijds hen toch toestaan op het eiland te blijven om hun eigen weg te zoeken volgens het befaamde concept van – in het Spaans – 'sálvese quien pueda' ('redde wie zich redden kan'). Welnu, de meesten hebben zich inmiddels aardig kunnen redden en hebben een leven, met of zonder legale papieren, opgebouwd onder de neus van de autoriteiten die ervoor hebben gekozen om zaken maar zo te laten.

Er komt echter een moment waarbij optreden niet kan worden vermeden. Heel waarschijnlijk zijn er nog meer politici die tot die conclusie zijn gekomen dat men zo niet verder kan. Het volgende probleem is echter dat onze overheid en onze ondernemers te veel gewend zijn geraakt aan het oude model van zakendoen waarbij werkzoekenden uit het buitenland, die als toerist zijn binnengekomen, en een minderheid via de kust, zelf langskomen op zoek naar emplooi. Op die manier komen we nooit toe aan een ander beleid. Bovendien kan dit opnieuw leiden tot misbruik op de werkvloer en politieke patronage. Zodra onze politici ervan overtuigd raken dat het roer om moet zullen we, net als in het verleden, het gevecht zien om de 'kiezers van de toekomst' aan zich te binden op basis van politieke gunsten in het zogeheten 'integratiebeleid'. We hebben al kunnen zien hoe pasgeleden de enige minister die zich positief had uitgesproken over de legalisering van migranten zijn ontslag heeft moeten nemen om zich justitieel te verantwoorden voor exact zijn beleid op dit terrein. Tijd om eindelijk eens iets te leren...?

Kind opgenomen in ziekenhuis na hondenaanval

Hondenwet schiet tekort: bewoners vrezen voor hun veiligheid

Vorige week werd gemeld dat een kind in Piedra Plat is aangevallen door een hond, met als gevolg dat het kind naar het ziekenhuis moest voor medische behandeling. Dit incident heeft de gemeenschap geschokt en deze week, velen stellen opnieuw vragen over de effectiviteit van de Hondenwet.

Vrijdagmiddag reageerden politie en ambulance op een melding van een hondenaanval. Bij aankomst van de patrouille bleek dat de eigenaren van de hond opnieuw de deur open hadden laten staan, waardoor het dier ontsnapte en kinderen aanviel die in de buurt aan het spelen waren.

Eén van de kinderen wist te ontsnappen, maar een ander kind raakte ernstig gewond aan de hand, die bijna volledig werd verscheurd. Bewoners van de wijk schoten direct te hulp om het aangevallen kind te redden.
Bij aankomst van de ambulance werd het kind meteen eerste hulp verleend en vervolgens overgebracht naar het ziekenhuis voor verdere medische zorg.

Volgens informatie die onze redacteur heeft ontvangen, waren er op diezelfde dag drie gevallen van hondenaanvallen in Santa Cruz. In Cas Ariba, nabij de Protestantse Kerk in Piedra Plat, en nu opnieuw in Piedra Plat, waar honden regelmatig loslopen omdat de eigenaren de deur open laten staan.

Wie is verantwoordelijk?
Bij tragische incidenten zoals deze is het belangrijk om te benadrukken dat de hond niet verantwoordelijk is voor zijn eigen daden. De eigenaar van de hond moet aansprakelijk worden gesteld voor alle schade die het dier heeft veroorzaakt. In dit geval heeft de hond echter zelf met zijn leven moeten boeten voor de nalatigheid van zijn eigenaar. Ondertussen is nog niet bekend welke gevolgen of straf de eigenaar van de hond in deze zaak zal krijgen.

De Hondenwet
De Hondenwet werd oorspronkelijk ingevoerd in 2015, maar in 2024 heeft de minister van Natuur, Ursell Arends (Raiz), de oude wet vervangen door een verbeterde versie. De nieuwe wet richt zich op het welzijn van dieren en de aanpak van het probleem van zwerfhonden. Een van de expliciete bepalingen in de wet stelt dat honden te allen tijde op eigen terrein gehouden moeten worden.

Toch blijft de handhaving en de naleving van de wet achter. Vaak wordt gezegd dat wijkagenten verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de Hondenwet, maar veel burgers klagen dat hun meldingen onopgemerkt blijven en dat het probleem blijft voortbestaan.

Het is tijd om strengere en zwaardere straffen op te leggen voor overtredingen van de Hondenwet, anders blijft het slechts een goedbedoeld idee zonder enig effect.

Beschikken we eigenlijk over... *Tijdige en complete informatie...?*

De minder positieve tendensen op het internationale vlak van de laatste weken zijn niet veranderd, integendeel. We hebben wat meer duidelijkheid gekregen over wat zou kunnen gaan gebeuren in de handelsoorlog en de echte oorlog, maar we gaan hier aandacht besteden aan dat internationale gebeuren vanuit een andere hoek: het niveau van analyse en prognose over de te verwachten effecten. De handelsoorlog die de Amerikaanse regering is begonnen tegen de belangrijkste bondgenoot en buur heeft inderdaad de negatieve koers genomen waarvoor al gevreesd werd. Wat dit betekent voor de betrokken landen zelf is in alle details gepubliceerd, met alle soorten analyses en prognoses, naargelang de ernst van de zaak.

Ook kunnen we zien dat er landen zijn die al maatregelen hebben genomen om hun economische relaties te diversifiëren om hun risico's zoveel mogelijk te spreiden. Een goed voorbeeld daarvan is Canada dat onmiddellijk is begonnen met alternatieven te zoeken voor de afzet van hun natuurlijke rijkdommen, die een belangrijke bron van inkomsten vormen voor het land dat tot nu toe veel te direct verbonden was met de naaste buur.

Aan onze kant volgen we deze berichten met belangstelling, als we daarin zijn geïnteresseerd, maar wat betreft het effect dat dit kan hebben op ons land? Dat zullen we wel te weten komen als het zo ver is dat die gebeurtenissen allang hebben plaatsgevonden en de daarvoor verantwoordelijke instanties de informatie hebben verzameld, met de middelen die ze daarvoor hebben, en hun resultaten gaan publiceren. Is dit voldoende? We moeten toch beter kunnen dan dit? Hoeveel beter zouden we kunnen en hoeveel beter zou het kunnen zijn? En wat gaat het ons kosten om zo ver te komen? Allemaal vragen die we in ieder geval ten dele kunnen beantwoorden.

Te midden van al het internationale tumult van het moment kunnen onze lokale problemen wel onbetekenend overkomen bij anderen, maar voor onszelf is dat niet zo. In een door dit medium gepubliceerd artikel over het buureiland Curaçao bleek dat daar rekening werd gehouden met prijsverhogingen voor praktisch alles wat geïmporteerd wordt vanwege de prijsverhogingen in de VS en andere landen vanwege de wederzijds opgelegde importheffingen, hetgeen de inkoopprijzen en vervolgens ook de transportkosten naar het eiland fors doen oplopen. Wij kopen en importeren op dezelfde wijze als op dat eiland en er is niets dat erop wijst dat dit ons niet zal raken. Zoals eerder gesteld kan de vraag opkomen waarom in een land als de VS onmiddellijk professionele projecties van het economisch vooruitzicht op basis van de genomen maatregelen verschijnen, terwijl wij hier niets horen. De verklaring is dat we niet beschikken over een uitgebreid wetenschappelijk apparaat om ons die informatie te verschaffen; wat trouwens een behoorlijk dure aangelegenheid is. Het is ook niet een kwestie van het contracteren van een hoop specialisten op de gewenste gebieden. De grote klacht van vrijwel iedere delegatie die bij ons komt om wat dan ook te onderzoeken is dat er "geen gegevens zijn". Het is dus noodzakelijk de gehele informatiestroom binnen de overheid te verbeteren om over die noodzakelijke gegevens te kunnen beschikken. Zodoende moeten onze professionals nu nog, in plaats van te kunnen anticiperen, rustig wachten tot het hele proces zo ver is, bijvoorbeeld dat de prijzen omhoog gaan bij de ondernemingen om te kunnen beginnen met de schade op te maken, die dan al levensgroot aanwezig is. Uiteindelijk krijgen we, als alles goed is gegaan, in het tweede deel van het jaar te horen hoe het is gegaan in de eerste helft, om vervolgens in de eerste helft van het volgend jaar te vernemen hoe de tweede helft is verlopen. Moeten we daarmee tevreden zijn? Dat hangt ervan af hoe men de zaak bekijkt. Als je als bewindspersoon niet geïnteresseerd bent in het vroegtijdig verschaffen van informatie, zodat de burger je dus ook niet lastig komt vallen, dan is het aloude systeem meer dan goed genoeg. Maar als je daarentegen zo vroeg mogelijk wenst te weten in welke richting het land zal gaan dan moeten we in belangrijke mate verbetering aanbrengen. Het is daarbij niet noodzakelijk om tot het 'sophisticated' niveau te geraken van grotere landen, iets wat trouwens miljarden kost, maar wat we nu hebben is volstrekt onvoldoende.

Dat gezegd hebbend zijn we ons ervan bewust dat in de laatste jaren we al vorderingen hebben gemaakt in het eerder beschikbaar zijn van de algemene financiële en economische gegevens. Maar het ontbreekt nog steeds aan de capaciteit om bijvoorbeeld in de huidige situatie te becijferen wat de schade zou zijn als vanwege een recessie in de VS ons toerisme niet het verwachte aantal bezoekers krijgt. We kunnen hierbij echt niet zo bijgelovig zijn om te denken dat het naakte feit van zo'n analyse op zich al het ongeluk zou afroepen over ons land. Conclusie: het wordt tijd om aan het werk te gaan.

Bovenop alles wat hierboven al te berde is gebracht is er nog een andere waardevolle reden om dit te doen, die ons allemaal aangaat. Dat is namelijk het geval van drastisch omhooggeschoten prijzen vanwege een handelsoorlog, die in eerste instantie zouden zorgen voor fors toegenomen inkomsten voor de overheid aan invoerrechten en omzetbelasting (BBO) aan de grens. Dat kan wel goed nieuws lijken voor de overheid maar dat heeft ook zijn beperkingen. Hoge prijzen, verder omhooggedreven door de lokale inflatie, vreet in de portemonnee van burger en onderneming en de afgenomen koopkracht zal uiteindelijk een negatief effect hebben op de import en op de inkomsten van de overheid in een later stadium. Er moeten toch instanties of individuele personen zijn die niet bang zijn om het ongeluk over ons af te roepen...?

Justice for Ayden: Manifest ingediend voor bodycams en dashcams

Afgelopen vrijdagavond vond het passieve protest "Justice for Ayden" plaats, ter nagedachtenis aan de 19-jarige Ayden Lanoy, die om het leven kwam tijdens een dodelijke schietpartij met de politie na een achtervolging met de auto. Aan het einde van het protest werd een manifest overhandigd aan de voorzitter van het parlement, mevrouw Gerlien Croes.

Al geruime tijd was aangekondigd dat er een passief protest zou worden georganiseerd onder de slogan "Justice for Ayden", nadat de jongeman op tragische en onbegrijpelijke wijze om het leven was gekomen.

Het protest begon bij het Gerechtshof van Eerste Aanleg van Aruba en eindigde voor het parlementsgebouw, waar de familie, dierbaren, vrienden en kennissen van Ayden werden ontvangen door de parlementsvoorzitter, de AVP-fractie, en ook Hoofdcommissaris Ramon Arnhem, die aanwezig was in het parlement.

Een teleurstellend feit voor de demonstranten was dat van de 21 parlementsleden slechts drie acte de présence gaven, waaronder alleen de voorzitter van het parlement. Geen enkel ander parlementslid, noch van de MEP-fractie noch van de PPA-fractie, was aanwezig, wat door de demonstranten als een groot gebrek aan solidariteit werd ervaren.

Overhandiging van het manifest

Het manifest, dat werd overhandigd aan de parlementsvoorzitter en Hoofdcommissaris Arnhem, eist gerechtigheid voor Ayden Lanoy en bevat daarnaast voorstellen voor veranderingen binnen het justitiële systeem om herhaling van een dergelijke tragische gebeurtenis te voorkomen. Zowel de parlementsvoorzitter, de hoofdcommissaris als de aanwezige politieagenten tekenden de petitie ter ondersteuning van de voorgestelde wijzigingen in het manifest.

In het manifest wordt benadrukt dat burgers het vertrouwen in de rechtsstaat hebben verloren, en met goede reden. Het document stelt dat de fundamentele principes van de democratische rechtsorde – rechtvaardigheid, transparantie en gelijkheid – zijn geschonden. Daarnaast wordt benadrukt dat er nog steeds cruciale vragen onbeantwoord zijn over de integriteit van het lopende onderzoek naar de verdachten.

Het manifest, gesteund door duizenden ondertekenaars, stelt de volgende eisen aan het Openbaar Ministerie en het Ministerie van Justitie:
Verplichte bodycams voor alle politieagenten vanaf 1 juli 2025;
Verplichte dashcams in alle politievoertuigen vanaf 1 augustus 2025;
Strenge psychologische tests elke twee jaar voor politieagenten;
Onmiddellijke publicatie van de initialen van verdachten door het Openbaar Ministerie;
Onmiddellijke publicatie van de aanklachten tegen verdachten door het Openbaar Ministerie.

De tragische gebeurtenis

Op zondag 9 februari 2025, in de ochtenduren, vond een schietincident plaats waarbij de 19-jarige A.C. Lanoy door politiekogels werd geraakt en overleed. Dit leidde tot grote emotie en diepe droefheid bij zijn familie en in de gehele gemeenschap.

Sint Maarten:

Doran verleende woonvergunning voor 18 verdiepingen tellend hotel tegen beleidsadvies in

(TheDailyHerald) – Exminister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Infrastructuur (VROMI) Egbert Doran, nu parlementslid namens de National Alliance, heeft een woonvergunning afgegeven voor het commerciële condo-hotel The West Vue in Cupecoy, ondanks een negatief advies van zijn beleidsafdeling.

De vergunning voor Meetcertificaat 013/1968, waarmee juridisch gezien slechts de bouw van een drie verdiepingen tellend gebouw is toegestaan, werd afgegeven op 9 februari 2024. Onder het mom van deze woonvergunning worden momenteel voorbereidingen getroffen voor de bouw van een luxueus condo-hotel van 18 verdiepingen, zonder de vereiste Civiele Werkenvergunning voor grondverzet en de huidige graaf- en boorwerkzaamheden voor de geplande ondergrondse parkeergarage.

De woonvergunningsaanvraag werd ingediend door architect Wouter Schipper van DAM Caribbean NV, de ontwerper van het commerciële tweedelige gebouw op een perceel van 3.220 vierkante meter, bestaande uit zes kavels. Echter, deze zes kavels waren niet geregistreerd bij het Kadaster in Philipsburg als één geheel.
Beleidsadvies: bouwaanvraag strijdig met regelgeving

Op 3 september 2023 voltooide de Beleidsafdeling van VROMI een beoordeling van het project "DAM Caribbean project WEST VUE RESIDENCES in Cupecoy, Lowlands." De architect had een vrijstelling aangevraagd van Artikel 12 van de Bouw- en Woningverordening, waarmee de ontwikkelaar dichter bij omliggende gebouwen zou mogen bouwen.

Artikel 12 van het Landelijk Bouwbesluit bepaalt dat:
"De eigenaar ervoor moet zorgen dat achter elke nieuw gebouwde of gedeeltelijk gerenoveerde woning, of naast een van de zijmuren, een open ruimte wordt vrijgehouden over de gehele breedte van de achtergevel of zijmuur van het huis, op het te ontwikkelen terrein. Deze ruimte moet minstens de helft van de hoogte van de aangrenzende achtergevel of zijmuur bedragen, met een minimum van 2,5 meter, gemeten loodrecht op de richting van de aangrenzende achtergevel of zijmuur."

Op basis van dit artikel concludeerde VROMI dat bij het 56 meter hoge condo-hotel The West Vue een afstand van 27 meter tot de perceelgrenzen moest worden aangehouden. DAM Caribbean verzocht echter om een setback van slechts 5 meter rondom het hele perceel.

Het memo van 3 september 2023 stelt: "De beleidsafdeling werd gevraagd advies te geven over het verzoek van de ontwikkelaar om af te wijken van Artikel 12 van de Bouwverordening. Dit verzoek is beoordeeld op basis van het conceptbestemmingsplan voor Lowlands, de Bouwverordening, de Bestemmingsverordening, de parkeernormen en de Elektriciteitsverordening."

De belangrijkste conclusies uit de beoordeling waren:

Het perceel valt onder de zone 'Residentieel-1', waar de maximale bebouwingsdichtheid 40% is en de maximale bouwhoogte 10 meter bedraagt, oftewel drie bouwlagen.
De voorgestelde bouwhoogte van 56 meter en de dichtheid van ongeveer 50% zijn niet in overeenstemming met de conceptbestemmingsregels.
Artikel 12 van de Bouwverordening stelt dat de open ruimte rond een gebouw minimaal de helft van de gebouwhoogte moet zijn. Met slechts 5 meter setback wordt een afwijking aangevraagd die vijf keer kleiner is dan vereist.
Een setback van 5 meter zou slechts een bouwhoogte van 10 meter toelaten, wat wel in lijn zou liggen met het conceptbestemmingsplan.

Geen uitzonderingen toegestaan

DAM Caribbean voerde aan dat sommige nabijgelegen gebouwen ook niet in lijn zijn met Artikel 12. De beleidsafdeling reageerde hierop met: "In de Bouwverordening bestaat geen vrijstellings- of afwijkingsclausule waarmee kan worden afgeweken van de regelgeving."

Daarnaast nam de afdeling Artikel 22, lid 5 van de Bouwverordening in overweging. Dit artikel bepaalt dat een bouwvergunning kan worden geweigerd als het gebouw ontsierend, hinderlijk en/of brandgevaarlijk is voor de omgeving.

Volgens het beleidsadvies heeft de hoogte van het geplande gebouw mogelijk geen hinder voor het zwembad, het basketbalveld en het gebouw van de CIA-school. Echter, voor een aanzienlijk lager, twee verdiepingen tellend appartementencomplex aan de westzijde kan de geplande bouwhoogte worden gezien als overschaduwend en hinderlijk. Bovendien lijken de balkons van dit appartementengebouw op het geplande hotel gericht te zijn, en is het onduidelijk wat er met de huidige ingang van het complex gebeurt als de bouw doorgaat.

Conclusie van het beleidsadvies

De beleidsafdeling concludeerde: "De ontwikkelaar heeft geen zwaarwegende of dringende reden gegeven waarom de setback zo drastisch moet worden veranderd. Een kleine afwijking zou kunnen worden overwogen op basis van het gelijkheidsbeginsel uit de Algemene Wet Bestuursrecht, maar dit vereist juridisch advies."

Bovendien zou het project hinderlijk kunnen zijn voor de eigenaren van het naastgelegen appartementengebouw. Daarnaast moeten de Elektriciteitsverordening en de Civiele Werken-vergunningen worden meegewogen, vooral voor de aanleg van een septic tank en zwembad.

Illegale bouwactiviteiten zonder vergunning

Momenteel bevindt zich achter de muur van de CIA-school een nieuwe septic tank, bestemd voor grote woonbarakken voor arbeidsmigranten. Deze septic tank werd niet vermeld in de vergunningaanvraag die DAM Caribbean bij VROMI indiende. De tank is geïnstalleerd zonder Civiele Werken-vergunning.

Andere bouwactiviteiten waarvoor een vergunning vereist is, maar die zonder toestemming zijn uitgevoerd, zijn onder meer:
Het omhakken van Flamboyant-bomen en andere belangrijke bomen
De vernietiging van het asfalt van Jordan Road
Het ophogen van de grond met meer dan een meter
Bovendien wordt de huidige graafwerkzaamheden voor de ondergrondse parkeergarage uitgevoerd zonder vergunning.

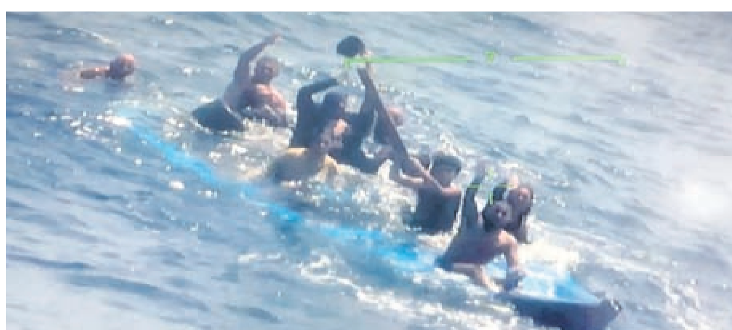
De senior beleidsadviseur die verantwoordelijk was voor het advies aan voormalig minister Doran, Raitza Narain, werd in juni 2024 gepromoveerd tot

Curaçao

Mogelijk mensensmokkelonderzoek na schipbreuk bij Curaçao

(CuraçaoChronicle) – Het Korps Politie Curaçao (KPC) onderzoekt een mogelijke zaak van mensensmokkel na een tragische schipbreuk waarbij tien mensen zijn gered en een vrouw om het leven is gekomen. De boot, afkomstig uit Venezuela, kapseisde op zee nadat er water was binnengedrongen, waardoor de opvarenden in levensbedreigende omstandigheden achterbleven voordat ze in de territoriale wateren van Curaçao werden gered.

Volgens politierapporten waren er oorspronkelijk meer dan

twintig personen aan boord, waaronder twee minderjarigen tussen de 9 en 14 jaar oud. Het vaartuig kreeg ernstige mechanische problemen tijdens de reis, en slechts tien mensen hebben het overleefd. De autoriteiten vrezen dat de overige passagiers, waaronder de twee kinderen, op zee zijn omgekomen.

Piraterij Verdacht

Er gaan onbevestigde berichten rond dat piraterij een rol zou hebben gespeeld in de tragedie. Bronnen beweren dat onbekende personen de motoren van de boot hebben gestolen, waardoor het schip stuurloos ronddreef en uiteindelijk kapseisde.

Dit incident maakt deel uit van een bredere crisis. In de afgelopen jaren hebben economische en sociale moeilijkheden in Venezuela veel mensen gedwongen om gevaarlijke en illegale overtochten naar naburige eilanden te maken in fragiele boten. Deze riskante reizen eindigen vaak in rampen, met regelmatige schipbreuken en tragisch verlies van levens.

Onderzoek en Oproep aan Getuigen

De overlevenden zijn overgebracht naar het Curaçao Medical Center voor medische behandeling. Sommigen blijven opgenomen in het ziekenhuis, terwijl anderen in immigratiedetentie zijn geplaatst. De autoriteiten richten zich nu op het vaststellen van het exacte aantal passagiers en het identificeren van de verantwoordelijken achter de illegale overtocht, die mogelijk verband houdt met mensensmokkel.

Het Openbaar Ministerie en de politie roepen de Venezolaanse gemeenschap en iedereen met relevante informatie op om zich te melden. Getuigen kunnen contact opnemen met de autoriteiten via 917 of 674-0173. Elke tip kan cruciaal zijn om de verantwoordelijken ter verantwoording te roepen.